

Anti-Emperyalist ve Anti-Oligarşik Mücadelede

KURTULUŞ CEPHESİ

Zafer Bizim Olacaktır !

<http://www.kurtuluscephesi.com>

YIL: 16 SAYI: 86 Temmuz-Ağustos 2005

30. Yılında
Türkiye Devriminin Acil Sorunları-I

Yeni-Sömürgecilik

İfşa Ediyoruz:
Marie Antoinette de,
“Sultan Vahdeddin Han” da
Hain Değildiler!
[Peki Neydiler?]

Hayat Ne Kadar Değişti!
STK’lar Bile Yozlaşmış!

IRA
[İrlanda Cumhuriyetçi Ordusu]

Aydın Doğan
Nasıl “Yurtsever” Oldu?

THKP-C/HDÖ'nün stratejik görüşlerinin ortaya konulduğu Türkiye Devriminin Acil Sorunları-F'in yayınlanışının otuzuncu yılı nedeniyle yazılmış önsöz.

3

30. YILINDA
TÜRKİYE DEVRİMİNİN
ACİL SORUNLARI-I

Emperyalizmin II. yeniden paylaşım savaşından sonra uygulamaya başladığı yeni-sömürgecilik yöntemleri ve bu yöntemlerin 1980 sonrasında içine girdiği bunalım üzerine bir değerlendirme.

9

YENİ
SÖMÜRGEÇİLİK

Depolitizasyonun bir parçasını oluşturan, kitlelerin tarih bilincini bulanıklaştırılmasına yönelik tarihsel gerçeklerin çarpıtılmasını ele alan bir irdeleme.

17

İFŞA EDİYORUZ:
MARİE ANTOİNETTE DE,
“SULTAN VAHDEDDİN HAN” DA
HAİN DEĞİLDİLER!
[PEKİ NEYDİLER?]

Amerikan emperyalizminin pasifikasyon faaliyetlerinin aracı olan “sivil toplum kuruluşları”nın hararetli savunucusu ve parçası olmuş olan bir küçük-burjuvanın iç çekişleri üzerine bir yazı.

25

HAYAT
NE KADAR DEĞİŞTİ!
STK'LAR BİLE
YOZLAŞMIŞ!

IRA'nın “tüm şiddet eylemlerine son verme” kararı üzerine bir değerlendirme.

28

IRA
[İRLANDA
CUMHURİYETÇİ
ORDUSU]

Aydın Doğan Holding'teki son aylarda yaşanan gelişmeler üzerine bir değerlendirme.

32

AYDIN DOĞAN
NASIL
“YURTSEVER” OLDU?

KURTULUŞ CEPHESİ

SORUMLU (V.i.S.d.P) : **Sezai Görür**

Yazışma Adresi:

Postfach 1414

55504 Bad Kreuznach / Deutschland

İnternet Adresi:

<http://www.kurtuluscephesi.com>

<http://www.kurtuluscephesi.org>

E-Posta Adresi:

kurcephe@kurtuluscephesi.org

30. Yılında Türkiye Devriminin Acil Sorunları-I

Otuz yıl önce, **Ağustos 1975**'de, illegale koşullarında **Türkiye Devriminin Acil Sorunları-I**'in ilk baskısı yapıldı. Sadece 300 tane basılmasına rağmen ülkenin her yanına yayıldı ve büyük yankı uyandırdı.

TDAS-I, THKP-C'nin stratejik çizgisi olan Politikleşmiş Askeri Savaş Stratejisi'nin teorik temellerini ortaya koyan bir metin olarak, 1971 "yenilgisi"nden sonra solda güçlenen her türden sağ-pasifist ve oportünist görüşleri teşhir eden bir teorik metindir. Bu teorik metin, 30 Mart 1972'de önder ve yönetici kadrolarını kaybeden THKP-C'nin yeniden örgütlenmesinin ve merkezi bir örgütsel yapıya kavuşturulmasının bir bildirgesi olmuştur.

TDAS-I'nın yayınlanmasıyla birlikte, 1972-1975 arasında dağılık ve grupsal düzeyde sürdürülen örgütlenme çalışmaları bütünlüleştirilmiş ve merkezileştirilmiştir. Böylece kamuoyunda "Acilciler" olarak bilinen **Türkiye Halk Kurtuluş Partisi-Cephesi/Halkın Devrimci Öncüleri (THKP-C/HDÖ)** örgütü ortaya çıkmıştır.

THKP-C/HDÖ'nün ideolojik, politik ve stratejik görüşlerini ortaya koyan TDAS-I'nın çıkış noktası, "**bir ülkede devrim yapmanın ilk şartı, doğru emperyalizm tahlilidir**".

İçinde yaşanan dünyanın doğru bir tahlili yapılmadığı sürece, dünyanın doğru olarak kavranamayacağı, dolayısıyla onu değiştirmenin doğru bir yolunun bulunamayacağını ifade eden bu bakış açısıyla, öncelikle Mahir Çayan yoldaş tarafından *Kesintisiz Devrim II-III*'de ortaya konulan emperyalizmin III. bunalım dönemine ilişkin sap-

tamaları esas alınmıştır. Bir başka ifadeyle, bir bütün olarak emperyalizmin tahlili ve buna bağlı olarak saptanan anti-emperyalist ve anti-oligarşik devrim stratejisi TDAS-I'nın içeriğini oluşturur.

TDAS-I'nın hazırlandığı ve yayınlandığı dönemin en temel özelliği, 1971 "yenilgisi"ne rağmen silahlı devrimci mücadeleye yönelik büyük bir sempatinin ortaya çıkmış olmasıdır.

Her ne kadar 1971-72 döneminde silahlı devrimci mücadele THKO ve THKP-C tarafından yürütülmüşse de, ortaya çıkan sempati büyük ölçüde THKP-C'ye yönelikti. Bu nedenle, bu dönemde devrimci mücadeleye sempati duyan ve devrim mücadelesine katılmak isteyen hemen herkes kendisini "Cepheci" olarak tanımlıyordu.¹

THKP-C'ye yönelik bu sempati karşısın-

¹ Bu dönemde THKP-C'ye sempati duyan hemen herkesin kendisini "Cepheci" olarak tanımlaması, THKP-C'li olmak ile "Cepheci" olmak arasındaki farkı, yani bir örgütün üyesi olmak ile bir örgüte sempati duymak arasındaki farkı çok iyi bildiklerini gösterir. RSDİP içinde bolşevik-menşevik ayrışmasına yol açan "parti üyeliği"ne ilişkin Leninist saptama bu tutumun nedenidir. Bilindiği gibi, Leninist parti üyesi tanımı, "her profesöre, her yüksek okul öğrencisine, her 'grevci'ye, kendini parti üyesi ilân etme olanağı" tanıyan menşevik tanımdan farklıdır. Menşeviklerin sözcüsü Martov'a göre, "Rus Sosyal-Demokrat İşçi Partisinin üyesi, parti programını kabul ederek, parti organlarının denetim ve yönetimi altında, partinin amaçlarını gerçekleştirmek için faal olarak çalışan kişidir." Lenin'in tanımı ise şöyledir: "Parti üyesi, parti programını kabul eden ve hem mali yönden, hem parti örgütlerinden birine bizzat katılarak partiyi destekleyen kişidir." (Bkz. Lenin, *Bir Adım İleri İki Adım Geri*.)

da, başta SBKP'ye (Sovyetler Birliği Komünist Partisi) bağlı revizyonistler olmak üzere, her türden sağ-pasifist görüşlerin saldırı ve demagojileri THKP-C'nin ideolojik, politik ve stratejik çizgisine yönelmiştir. Bu sağ-pasifist görüşlere göre, silahlı devrimci mücadele, "goşistler" in "anarşist ve maceraperest" eylemlerinden başka bir şey değildir. Bu "goşistler" ne denli "yiğitçe ve kahramanca" savaşmış olurlarsa olsunlar, her durumda **içinde yaşanılan dünyadaki gelişmeleri ve değişimleri** kavramamış "sol sapık" görüş sahipleridir.²

Bu temelde, revizyonizmin silahlı devrimci mücadeleye karşı ideolojik-teorik saldırıları **emperyalizm** konusunda yoğunlaşmıştır.

Gerek 1971 sonrasının ilk legal partisi olan TSİP'de (Türkiye Sosyalist İşçi Partisi) toplaşmış olan revizyonistler haftalık *Kitle* ve aylık *İlke* dergileriyle, gerek TSİP dışında yer alan "illegal" TKP'li revizyonistlerin legal yayın organlarıyla ("*Sosyalist Birlik*" vb.) emperyalizmin değişmediğine ilişkin yayınlar yapılmaya, THKP-C'nin stratejik çizgisinin dayandığı emperyalizmin bunalım dönemleri tahlili "çürütülmeye" çalışılmıştır. Ancak bunlarla da yetinilmemiş, ellerindeki tüm legal olanakları kullanarak dernekler kurmaya, solun "tanınmış" isimlerini bir araya getiren seminerler, paneller düzenlemeye başlamışlardır.

Oya Baydar, Tekdaş Ağaoğlu gibi dönemin "meşhurları" yanında, THKO ve THKP-C saflarında yer almış, ancak 12 Mart sonrasında SBKP revizyonizminin saflarına geçmiş "cazip şöhretler" de (E. Korkmaz gibi) piyasaya sürülmüştür.

Tekdaş Ağaoğlu'nun "*Ne O Emperyalizm mi, Neo-Emperyalizm mi?*" yazısıyla başlayan emperyalizmin "değişmezliği"ne ilişkin yayınlarla, *Kesintisiz Devrim II-III*'de (adı anılmaksızın) yer alan emperyalizmin III. bunalım dönemi tahlilleri, "çürütülme"ye ve değersizleştirilmeye çalışılmıştır.

1974 Petrol kriziyle başlayan emperyalist sistemin dünya ekonomik bunalımı ko-

şullarında, III. bunalım dönemine ilişkin saptamalara yönelik revizyonist saldırılar, bir dizi ekonomik istatistiklerle, "arada bir inip çıkan grafikler"le legal sol basında alabildiğine yoğunlaşmıştır.

Revizyonistlerin THKP-C'nin emperyalizmin III. bunalım dönemine ilişkin saptamalarına karşı tüm savları, emperyalizmin bizi kendisinin bunalım olduğu, dolayısıyla emperyalizmin bunalım dönemlerinden söz edilemeyeceğinden ibarettir.

TDAS-I'de yer alan emperyalizm ve bunalım dönemlerine ilişkin tahliller ve saptamalar, revizyonistlerin bu savlarının ne denli dayanaksız ve anti-marksist olduğunu ortaya koymuştur. Bu yönüyle **TDAS-I, revizyonist emperyalizm tahlillerine** (ve de tahrifatlarına) **verilmiş bir yanıt**tır.

Revizyonistler, bu "teorik" saldırıların yanı sıra, öğrenci hareketinin örgütlenmesine bir dizi yasak ve engel getiren 12 Mart yasalarnın getirmiş olduğu "legal avantajlar"la dernekler kurmaya başlamışlardır. İstanbul'da İYÖKD³ ve Ankara'da ADYÖD⁴, TSİP revizyonistlerinin "gençlik örgütlenmesi" olarak ortaya çıkmıştır. Legal parti olmanın avantajlarını değerlendiren TSİP, bu örgütlenmeler aracılığıyla öğrenci hareketini kendi denetimi altına alacağını hesaplamıştır. Karşılarındaki **tek engel**, 1971-72 silahlı devrimci mücadelesinin yaratmış olduğu büyük sempattir. Dolayısıyla "teorik" saldırılar, pratik amaçların ayrılmaz bir parçasını oluşturmuştur.

Öğrenci dernekleri yanında DİSK'in köşe başlarını tutmuş olan revizyonistlerin geniş maddi olanakları karşısında, ellerinde sadece 64 adet teksirle çoğaltılmış Mahir Çayan yoldaşın toplu yazıları dışında hiç bir legal ve maddi olanağa sahip olmayan bir avuç THKP-C'li vardı. Onlar, ülkenin her yanındaki "Cepheciler"i, revizyonizmin ideolojik saldırısına karşı eğitmek ve örgütlemek için, buldukları her olanağı değerlendirmeye çalışmışlardır.

Bu tarihlerde TİB'in (*Tüm İktisatçılar Birliği*) revizyonistlerin denetiminden çıkarılması, yeni bir olanak yaratmıştır. Bu dönemde yayınlanan TİB broşürleri, özellikle "*Günümüzde Emperyalist Sömürü Mekânizması*" broşürü, eğitim ve örgütlenme ça-

² Bu revizyonist görüş sadece ülkemizde THKP-C'ye yönelik bir suçlama değildir. Küba Devrimi ve Che Guevara, uluslararası modern revizyonizm tarafından "küçük-burjuva devrimciliği" olarak suçlanmıştır. Bu görüş, o dönemde "Mao Zedung düşüncesi"ni kabul eden maoistler tarafından da aynen benimsenmiştir.

³ İstanbul Yüksek Öğrenim Kültür Derneği.

⁴ Ankara Demokratik Yüksek Öğrenim Derneği.

balarna belli ölçüde katkıda bulunmuştur.⁵

1974 Haziranında TSİP'lilerin kurduğu İYÖKD'ün, "demokratik kongre" sonucunda "Cepheciler"ın yönetimine geçmesi ve ardından ADYÖD'de "genişletilmiş yönetim" sisteminin kurulması, revizyonizmin öğrenci hareketi içindeki gücünü kırmış ve öğrenci hareketinin "Cepheciler"ın yönetimine geçmesini sağlamıştır.

Ancak aynı dönemde çıkan "Genel Af" sonucunda 1971 öncesinin "cazip şöhretleri"nin içerden çıkmasıyla, silahlı devrimci mücadeleye ilişkin tartışmalar yeni bir boyut kazanmıştır.

THKO ve THKP-C içinde yer almış bazı "şöhretler", Halk Savaşını, dolayısıyla silahlı devrimci mücadeleyi reddederek, hızla sosyal-emperyalizm teorisine yönelmişlerdir.

THKO'luların büyük bir bölümü "Yoldaş" adıyla illegal bir dergi çıkartmaya başlamışlar ve ardından *Halkın Kurtuluşu* dergisiyle legal olarak örgütlenmeye yönelmişlerdir.⁶

THKP-C saflarında ortaya çıkan ilk ayrışma, İstanbul kesiminde yer almış olan Necmi ve İlkyay Demir çevresinin sosyal-emperyalizmi keşfetmeleri ve ardından *Militan Gençlik* adıyla legal dergi çıkartmalarıyla ortaya çıkmıştır.⁷

Bu dönemde THKP-C saflarında en önemli ayrışma **Öncü Savaşı** konusunda ortaya çıkmıştır. Bu tartışmada başını daha sonra KSD'yi oluşturanların çektiği kesim, Öncü Savaşının yanlış olduğunu, önce kitleleri ekonomik-demokratik talepler etrafında örgütleyerek silahlı mücadeleye hazırlamak gerektiğini ve ülkedeki kriz derinleştiğinde ve büyük kitlelerin örgütlenmesi de yeterli düzeye ulaştığında Halk Savaşının

başlatılabileceğini söyleyerek, *Kesintisiz Devrim II-III*'de ortaya konulan Politikleşmiş Askeri Savaş Stratejisi'ni reddetmişlerdir. Ancak ülke çapında, özel olarak öğrenci gençlik içinde THKP-C'nin 1971-72 dönemindeki silahlı devrimci mücadelesinin yaratmış olduğu büyük etki karşısında kendilerinin "THKP-C'li" olduklarını, THKP-C'yi "yeni koşullara uygun olarak" savunduklarını söylemeye devam etmişlerdir. Amaçları, 1971'in yaratmış olduğu etkiyi kendi oportünist faaliyetleri için kullanmaktan ibarettir. Bu amaçla "*Kurtuluş Sosyalist Dergi*"⁸ adıyla legal bir dergi çıkarmaya başlamışlardır. THKP-C'nin ideolojik, politik ve stratejik çizgisiyle hiçbir ortak noktaları olmamalarına karşın "şöhretleri" sayesinde "THKP-C'li" görüntülerini sürdürebilmişler ve oldukça da başarılı olmuşlardır.

Bu iki ayrışmadan sonra THKP-C saflarında iki ana kesim kalmıştır: TDAS-I'i savunan kesim ile daha sonra "*Devrimci Yol*" (DY) adını alacak olan eski dönemin bir diğer "şöhretleri"nin yer aldığı kesim..

1975 Ağustosunda *Türkiye Devriminin Acil Sorunları-I*'in yayınlanmasıyla birlikte, Öncü Savaşına ilişkin tartışmalar geniş bir kesime yayılmıştır.

DY'nin oportünist-kariyerist şefleri uzun bir süre "renklerini" belli etmeksizin faaliyetlerini alttan alta sürdürmüşlerdir. Kimi yerlerde Öncü Savaşının doğru olduğunu, 1972'de kaldığı yerden sürdürülmesi gerektiğini söylerlerken, kimi yerlerde "1971 döneminde bazı yanlışlıklar olduğunu", Öncü Savaşının "zamanı gelince" başlatılabileceğini söyleyerek "renk" vermemeye çalışmışlardır. Amaçları, tıpkı KSD'liler gibi, kendilerini THKP-C'nin devamı olarak göstererek, 1971'in yaratmış olduğu etkiyi kendi etraflarında örgütlemekten ibarettir. Bu bağlamda, bu dönemdeki "Cepheciler"ın sözcüsü durumunda olan "*Devrimci Gençlik*"in denetimini ele geçirmişlerdir. Ancak TDAS-I'in yaratmış olduğu etki karşısında giderek gerçek görüşlerini ortaya koymaya zorlanmışlardır. Bu zorlama sonucunda, "illegal" olarak "*TDAS Üzerine Birkaç Söz*" adıyla bir

⁵ Ancak TİB yayınları, gerek legalitenin getirmiş olduğu sınırlamalar, gerekse legal bir meslek kuruluşu oluşu nedeniyle revizyonizme karşı bütünsel ve tutarlı bir mücadelenin araçları olamamıştır. Dolayısıyla TDAS-I'in yayınlanmasıyla "Cepheciler"ın eğitim ve örgütlenme çalışmalarının ihtiyaç duyduğu yazılı materyal sağlanmış oldu.

⁶ Daha sonra bu grup TDKP adını almışlardır. Bugün EMEP içinde yer almaktadırlar.

⁷ Bu grup bir dönem THKP-C/ML adını kullanmaya çalışmıştır. Daha sonra *Halkın Yolu* adıyla "kitle yayın organı" çıkarmışlardır. 1977 sonrasında Doğu Perinçek kesimine katılarak tüm faaliyetlerini sona erdirmişlerdir. Bu durumu kabul etmeyenler *Devrimci Halkın Yolu* adıyla legal dergi etrafında örgütlenmeye çalışmışlardır.

⁸ Legal dergileri için "*Kurtuluş*" adını seçmeleri THKP-C'nin merkezi yayın organının adının **Kurtuluş** olmasındandır. Bu yolla, "zımnı" olarak, kendilerinin THKP-C'nin devamı oldukları kanısını uyandırmaya çalışmışlardır.

“eleştiri yazısı” yayınlamışlardır.⁹

Bu yayınla birlikte, geleceğin DY’sinin şeflerinin tüm uğraşısı, “Acil’i halletmek” haline dönüşmüştür. Bu durum, *Türkiye Devriminin Acil Sorunları-I*’in ikinci baskısına önsözde (1976) şöyle ifade edilmiştir:

“Giderek ‘Acil’, ‘Devrimci’ Gençlik’in tepesine çöreklenmiş kariyerist kliğin başlıca uğraşısı haline geldi. Ankara ve İstanbul’da okullar peşpeşe faşistlere terkediliyordu; sosyal-emperyalizm karşı-devrimci ideolojisi ülkenin her yanında cirit atıyordu. Bütün bunlar önemli değildi. Önce ‘Acil’i ‘halletmek’ gerekiyordu; geriyle sonra uğraşılabilirdi. Bu amaçla ‘Devrimci’ Gençlik’in tepesine çöreklenmiş bu kariyerist-oportünist klik, yaygara demagoji ve karalama ile ‘Acil’e saldırmaya başladılar, hatta işi ihbarcılığa kadar götürdüler.”

T“K”P tarihinden gelen demagoji ve ihbarcılık geleneği, DY şeflerinin savaş aracı haline dönüşmüştür. Legal faaliyette bulunmayı illegal faaliyet yürütenlere karşı bir “avantaj” olarak gören bu DY şefleri, kitle içinde çalışan “Acilciler”i deşifre etmeyi ve “dışalama”yı başlı başına bir görev haline getirmişlerdir. Artık onların dilinde ve söyleminde “Acilciler”, “Aceleciler”dir. Bu yolla, *Türkiye Devriminin Acil Sorunları-I*’i savunanlar, “aceleci”, plansız programsız ve düşüncesizce davranan kişiler olarak gösterilmeye çalışılmıştır.

Bu söylemi öylesine yaygınlaştırmışlardır ki, daha sonraki yıllarda THKP-C çizgisini değişik biçimlerde savunan her örgütlenme ve örgütlenme girişimleri DY tarafından “aceleci gruplar” olarak sunulmuştur.¹⁰ Doğal olarak THKP-C/HDÖ, “TDAS’ın takipçisi olmaları nedeniyle diğer aceleci grupların ‘anası’”¹¹ olarak ilan edilmiştir.

⁹ Bu yazı 1978’de DY tarafından legal olarak da yayınlanmıştır.

¹⁰ Şöyle yazıyorlardı: “Bizim çoğunlukla ‘aceleci gruplar’ başlığı altında topladığımız kesimde belli başlı üç ayrı grup var. HDÖ (Acil), MLSPB ve Devrimci Kurtuluş (Eylem Birliği).” (DY, Suni Denge, Öncü Savaşı ve İç Savaş Üzerine.)

Bundan, bu dönemde DY saflarında yer alan ve 1978 yılında DY’den ayrılan DS’liler de nasibini almıştır. DS’lilerin DY “literatürü”ndeki “resmi” adları “askıncılar”dır, ancak genel tanımlamalarda DS de, “aceleci gruplar” içinde gösterilir ya da “aceleci yamağı” olarak sunulur.

TDAS-I’de yer alan emperyalizm tahliline karşı söyleyebilecek hiçbir şeyi olmayan DY şeflerinin buldukları yol ise tahrifat olmuştur.

Tüm çabalarna karşın TDAS-I’in etkisini kıramayan DY şefleri, kaçınılmaz olarak “renksiz”liklerini sürdüremez hale gelmişler, gerçek görüşlerini daha açık ortaya koymaya zorlanmışlardır.

1977 yılında yayınladıkları “Bildirge”de 1971 yılında başlatılan Öncü Savaşı şöyle yorumlanmıştı:

“... parti yapılanmasında önemli zaafılar varken açık ve yoğun bir baskı döneminin içine girildi. Kazanılmış mevzilerin savaşız terkedilmemesi ve başlıca bu gibi politik sebeplerle 12 Mart’ın kanlı saldırganlığına karşı savaşmak zorunda kalındı. Oligarşinin ülkemiz tarihinin belki en büyük takibi koşullarında bölünmeye uğranarak örgütün baştaki bütünlüğü kayboldu. Bu nokta yenilginin ortaya çıktığı noktadır.”

Böylece DY’nin Öncü Savaşına bakışı açısı daha açık hale geldi. Artık Öncü Savaşı stratejik bir mücadele değil, “taktik bir evre” halini almıştı. Ve onlar da, “günü geldiğinde” bu “taktik”e, yani Öncü Savaşına başlayacaklardı.¹² Bu nedenle “aceleye” gerek yoktu!

Öncü Savaşı “günü geldiğinde” başvurulacak bir “taktik” olarak tanımlandıktan sonra, artık yapılacak tek iş, THKP-C’nin 1971-72 döneminde yürüttüğü Öncü Savaşının yaratmış olduğu etkiyi kendi oportünist-kariyerist çıkarları doğrultusunda kullanmaktan ibaretti. Ve DY’nin 12 Eylül’e kadarki tüm tarihi, “günü geldiğinde”, yani 12 Mart gibi bir döneme girildiğinde (“açık faşizm”) Öncü Savaşına başlanılacağına

¹¹ DY, *Teorik Nottlar-II*.

¹² “Öncü savaşı devrim stratejisi değildir. Devrim stratejisi, devrimin temel ve genel yolunu belirler. Ülkemizde devrim uzun dönemli bir silahlı savaş yolundan, ülkemize özgü bir halk savaşından geçerek zafere ulaşacaktır. Öncü savaşı, ülkemizde halk savaşının geçmek zorunda olduğu; halk savaşının ilk evresinde geçilecek olan bir ‘ara aşama’ veya ‘taktik evre’dir. Emperyalizmin 3. bunalım dönemine has gelişmelerin bir sonucu olarak halk savaşının başlangıç aşaması proletarya partisinin örgütleyip yürüteceği öncü-gerilla mücadelesi ile karakterize olacaktır.” (DY, Bazı Teorik Sorunlar Üzerine, Sayı: 18, 1978.)

inandırılmış insanların pasifize edilmişliğinin tarihidir.¹³

Bu gerçeği günümüzde şöyle itiraf etmektedirler.

“Seksen öncesinin yoğun silahlı çatışma ortamı içinde Devrimci Yol’un ortamı gerginleştiren değil ‘frenleyici’ bir siyasi çizgi izlediği söylenebilir... Yetmişlerin sonlarına gelirken Devrimci Yol’un aşırı saldırgan eylem eğilimlerine karşı kimi zaman frenleyici ... bir siyaset ve eylem çizgisi (izlemiştir).”¹⁴ (abç)

Bugün “Yeniden” sayfalarında “aşırı saldırgan eylem eğilimleri” olarak ifade ettikleri, 1977-80 döneminde kullandıkları “aceleciler” söyleminden başka birşey değildir. Kendi kitleleri üzerinde “acele edilmemesi”ni söyleyerek gerçekleştirdikleri pasifizmin, bugün “frenleyici” olarak ifade edilmesine de şaşırılmamak gerekir.

DY’nin yaptığı en önemli iş, THKP-C’nin 1971-1972 yıllarında sürdürdüğü Öncü Savaşının yaratmış olduğu sempatinin **THKP-C’nin ideolojik-politik çizgisi etrafında örgütlenmesini engellemek olmuştur.**

TDAS-I, DY çizgisinin bu niteliğini sergileyen en temel metindir. Ancak gerek DY’nin “ideolojik mücadele” paravanası altında yaptığı demagojiler ve ihbarlar, gerekse illegal aygıtın kendi sınırlılığı nedeniyle, geniş kitleleri örgütlemekte yeterince başarılı olamamıştır.

TDAS-I, solda “ilgili” herkesin çok iyi bildiği, ancak bilmezlikten geldiği “tehlikeli madde” olmuştur. TDAS-I, emperyalizm ve onun bunalım dönemlerini tahlil eden ekonomik bir metin olmaktan öte, aynı zamanda bu tahlilden çıkan politik sonuçları ve daha da önemlisi devrim stratejisini de içerir. TDAS-I’deki emperyalizm tahlili ile devrim stratejisi birbirinden ayrılmaz bir bü-

tün oluşturur. Dolayısıyla hiç kimse TDAS-I’nin bir bölümünü diğer bölümünden soyutlayarak başka amaçlar için kullanamamıştır. Bu nedenle, otuz yıllık geçmişine karşın, akademik yayınlar da dahil hiçbir yayında adına yer verilmemiş olması tesadüf değildir. Bunda “Acilciler” adının tavizsiz ve uzlaşmaz mücadeleyle özdeşleşmişliği de etkili olmuştur.

THKP-C/HDÖ’nün pratiği, her zaman ve her yerde TDAS-I’de ortaya konulmuş olan devrimci çizgiye uygun olarak yürütülmüştür. Teori ile pratik arasındaki bu tutarlılık kolayca gerçekleşmemiştir. Solda egemen olan sağ oportünist ve revizyonist görüşlerin kitleler arasındaki etkisi karşısında, zaman zaman örgütsel faaliyetin yönünün ve rotasının değiştirilmesi gerektiğini düşünenler ortaya çıkmıştır. Bu sağcı görüşler, kendilerine TDAS-I’de dayanak bulmaya çalışmışlarsa da, TDAS-I’in bütünselliği karşısında çareyi örgütten ayrılmakta bulmuşlardır.

TDAS-I’in yayınlanmasından günümüze kadar geçen otuz yıl içinde, gerek ülkemizde, gerekse dünyada pek çok gelişme ve değişim ortaya çıkmıştır. Oligarşinin 12 Eylül askeri darbesiyle silahlı devrimci mücadele büyük kayıplara uğramıştır. Devrimci mücadele saflarında yer alan milyonlarca insan, 12 Eylül askeri yönetiminin ağır baskı ve terörü altında ezilmişler ve düzenin koşullarına boyun eğmeyi bir “yaşam tarzı” olarak benimsemişlerdir. “Sivil toplumculuk” teorilerinden “globalizm” propagandalarına kadar emperyalizmin yoğun ideolojik saldırıları karşısında Marksist-Leninist ideoloji bile savunulamaz hale gelmiştir. Sovyetler Birliği’nin dağıtılmışlığıyla birlikte ortaya çıkan büyük “moral bozukluğu”, devrime olan “inanç”ları yıkmış, devrimin yapılabiliğine olan bilinci tahrir etmiştir.

“Çağ değişti, Marksizm öldü” demagojisi, Mevlana’dan alınma “cancağızın yeni şeyler söylemek lazım” tekerlemeleriyle eski kuşakların ve gençlerin zihinlerinin derinliklerine öylesine kazınmıştır ki, hiç kimse **neyin değiştiğini araştırmaya** bile gerek duymaz hale gelmiştir.

Bu koşullarda TDAS-I, ortaya koyduğu emperyalizm tahlilleriyle ve bu tahlillerde kullandığı yöntemle olduğu kadar, bu tahlillerden çıkan ideolojik, politik ve askeri sonuçlarıyla da önemini korumaktadır. Ancak TDAS-I’e karşı sürdürülen “susunluk fesa-

¹³ Yıllar sonra şöyle yazabilmişlerdir:

“Devrimci Yol’un THKP-C Hareketi ve Mahir Çayan’ın teorik çözümlenmeleri konusundaki, onu kılıplaşmış formüller halindeki bir dogma olarak değil, geliştirilmesi gereken ve devrimci mücadelenin somut sorunlarını çözmeye kullanılabilecek ve yenden üretilecek bir çıkış noktası olarak kavrayan yaklaşımları, onu daha çok Öncü Savaşı, Suni Denge, PASS vb. kavramlara ait bir formüller ve tanımlar kataloğu olarak benimseyen genç-sempatizan kesimler arasında yeterince kavranamamıştır.” (Yeniden, “Devrimci” Yol Dosyası, Sayı: 24, s: 35.)

¹⁴ Yeniden, “Devrimci” Yol Dosyası, Sayı: 24, s: 14.

tı” günümüzde de varlığını korumaktadır.¹⁵

Düne kadar emperyalizmin III. bunalım dönemini bile kabul etmeyen, hatta TDAS-I’i “IV. bunalım dönemini savunuyor” diye suçlayanlar, bugün IV., V. ve hatta VI. bunalım döneminden bile söz eder hale gelmişlerdir. Ancak bundan çok daha önemli ve olumsuz olanı ise, solda, bırakın emperyalizm tahlilini, hiçbir tahlile dayanmayan “çizgiler”in ortaya çıkmış olmasıdır. Sözcüğün tam ve gerçek anlamıyla, devrimci bir teoriye dayanmayan, devrim stratejisine sahip olmayan bir sol pratik ortaya çıkmıştır. İlkesizliğin, stratejisizliğin egemen olduğu bu sol pratikte, herkes herşeyi kolayca savunabilmekte ve aynı kolaylıkla savunduklarını terk edebilmektedir. Sol örgütlerin teorizizliği ve stratejisizliği kaçınılmaz olarak eylemlerin biçimlerine de yansımaktadır. Hangi içeriğe sahip olduğu bilinmeyen eylem biçimleri kolayca solda itibar görebilmektedir. 1 Mayıslar “kıızıl bayraklar”la yapılan bir “şov”a dönüşürken, silahlı devrimci mücadeleyle hiçbir ilişkisi olmayan eylem biçimleri “biz yaptık oldu” kolaycılığı içinde gerçekleştirilebilmektedir. Dünün sağ-pasifist görüşlerin “eylemsiz düşünce”leri, bugün silahlı mücadeleyi savunan örgütlerin “düşüncesiz eylemi” ile örtüşmektedir.

Böylesi “değişen dünya” koşullarında TDAS-I, gerek emperyalizm tahlili ile, gerek buna bağlı olarak ortaya konan devrim stratejisi ile silahlı devrimci mücadelenin “acil” ve temel sorunlarına yanıt veren

bir metin olma özelliğini sürdürmektedir.

Şüphesiz bu gerçeğe rağmen, hâlâ ve inatla TDAS-I’i görmezlikten gelenler, “çağ değişti” demagojisine sarılarak TDAS-I’de ortaya konulan emperyalizm tahlilinin “eskimiş” olduğunu iddia edenler de olacaktır. Tüm ekonomi bilgilerini “globalizm” propagandisti eski “solcu”ların yazı ve konuşmalarından edinmiş kimseler böylesine iddialarda bulunmak yerine, “değişen dünya”yı biraz araştırma gayreti göstereseler, görecekleri tek şey emperyalizmden başka birşey olmayacaktır. Yapılması gereken şey ise, emperyalizmi doğru biçimde tahlil etmekten ibarettir.

Ve Türkiye Devriminin Acil Sorunları-I, otuz yıl önce yazılmış olmasına karşın, ortaya koyduğu emperyalizm tahlili ve kullandığı yöntemle bugün de geçerliliğini korumaktadır. İçinde yaşanan dünyayı kavramak isteyen her kişi, öncelikle TDAS-I’i okumalıdır. Okuduğunda görecekler ki, dünyayı doğru biçimde yorumlamak, dünyayı doğru biçimde değiştirmenin önkoşuludur. TDAS-I bunu başardığı için, Türkiye Devrimi’nin acil sorunlarının çözümünde doğru bir kılavuz olma işlevini yerine getirmeyi sürdürmektedir.

TDAS-I’in yayınlanmasının üzerinden otuz yıl geçtikten sonra söylenebilecek son söz, Marks’ın *Kapital*’in önsözünde yer alan son söz olacaktır:

“*Segui il tuo corso, e lascia dir le genti*”.¹⁶

¹⁵ “Susunluk fesatı”, gerek akademik çevrelerde, gerekse politik alanda “rakip”lerin yazılarını ve görüşlerini görmezlikten gelerek “önemsizleştirme” ve “değersizleştirme” yöntemidir. Özellikle küçük-burjuva akademisyenlerin sıkça kullandıkları bu yöntemle, “karşıt görüşler” için “sözü edilmeye değmeyecek şeyler” olduğu kanısı uyandırılmaya çalışılır. Marks’ın *Kapital*’i böyle bir “susunluk fesatı” ile yüzyüze kalmıştır. Engels bu “fesatı” kırabilmek için değişik isimlerle *Kapital*’e ilişkin yazılar kaleme almak zorunda kalmıştır.

¹⁶ “Sen kendi yolunda yürü ve bırak ne derlerse desinler!” (Dante, *İlahi Komedy*, “Araf”, 5. şarkı.)

Yeni-Sömürgecilik

“... metropollerde sermayenin had safhaya varan yoğunlaşması ve temerküzünün oluşturduğu, ‘talep yetersizliği’ ve de özellikle II. yenden paylaşım savaşıdan sonralarını kaplayan anti-emperyalist ve millici akımlar, zorunlu olarak emperyalizmin sömürü metodunda değişiklikler yapmıştır. Bu değişiklikler emperyalizmin çirkin yüzünün saklanması ve de sömürge ülkelerde pazar genişletilmesini amaçlayan yeni-sömürgecilik metodlarıdır.

Yeni-sömürgeci metodların temelinde, emperyalist tekellerin aç gözlü sömürü politikasına cevap verecek şekilde, sömürge ülkelerde meta pazanın genişletilmesi, ‘yukardan aşağıya kapitalizmin’ bu ülkelerde hakim üretim biçimi olması, merkezi güçlü otoritenin egemen olması sonucunu doğurmuştur.

‘Yukardan aşağıya demokratik devrim’ belli ölçülerde gerçekleştirilmiş; üst yapıda feodal ilişkiler genellikle muhafaza edilirken (emeğin feodal sömürüsü sürdürülüp, feodal ideolojiler muhafaza edilirken) alt yapıda kapitalizm egemen unsur haline gelmiştir (*pazar için üretim*).

Bu da, bu ülkelerde, hafif ve orta sanayinin kurulması ve de yerli tekeli burjuvazinin (emperyalizmin en gözde müttefiki olarak) oluşması ve gelişmesi demektir. Ancak gelişen yerli-tekeli burjuvazi, iç dinamikle değil, emperyalizmle baştan bütünleşmiş olarak gelişmiştir. Böylece I. ve II. genel bunalım dönemlerinde bu ülkeler için dışsal bir olgu olan emperyalizm bu dönemde aynı zamanda içsel bir olgu haline gelmiştir. (*Gizli işgal esprisi*)

Emperyalizmin, yukarda bahsettiğimiz sonucu doğuran yeni-sömürgecilik metodunu çok kısa özetleyelim.

Yankee emperyalizmi, *özellikle* 1946’dan sonra, yeni-sömürgecilik metodunu geliştirdi. Ve bu yeni-sömürgecilik politikasını, Truman, Marshall doktrinleri ve askeri paktlarla, ikili anlaşmalarla tezgahladı.

Bu politikanın esası, daha az masrafla, daha geniş pazar imkanı sağlayan, daha sistemli ve ulusal savaşılar yol açmayacak, daha üst seviyeye çıkmış emperyalizmin problemlerini daha fazla tatmin etmeye dayanmaktadır. *En temel metodu, sermaye ihracı ve transferinin terkindeki değişikliklerdir.* Sermayenin 5-6 elemanı arasında yeni bir oran yaratılmıştır. Şöyle ki, savaş öncesi nakit sermaye ihracı, sermayenin isim, patent hakkı, yedek parça, teknik bilgi, teknik eleman, vs. gibi diğer elemanlarına kıyasla çok daha fazla yer tutarken, savaş sonrası dönemde özellikle 1960’dan sonra bu işleyiş tersine dönmüş, nakit sermaye ihracının dışındaki sermayenin yukarda özetlediğimiz elemanları ağırlık kazanmıştır.

Bugün geri-bıraktırlmış ülkelerde, yabancı nakit sermaye oranının yerli nakit sermayeye oranla çok az olduğu fakat mutlak dışa bağımlı birçok sanayi kuruluşu mevcuttur. (Örneğin oto sanayi) Birkaç yüzde yüz dışa bağımlı temel sanayi tesisi kurulmakta ve bunlara bağımlı olmaya mahkum hafif ve orta sanayi belli ölçülerde geliştirilmektedir. (Bu sanayi kuruluşlarının temelinde ise, yabancı sermayenin nakit sermaye dışında kalan elemanları yatmaktadır.)

Kısaca özetlediğimiz bu yeni-sömürgecilik metodu, bir yandan emperyalizmin ülkeye iyice yerleşmesi (yani emperyalizmin sadece dışsal bir olgu değil aynı zamanda içsel bir olgu haline gelmesi) sonucunu doğururken, öte yandan geri-bıraktırlmış ülkelerde, geçmiş dönemlere kıyasla, izafi olarak –feodalizmin etkin olduğu, eski-sömürgecilik dönemine kıyasla– belli ölçülerde pazanın genişlemesine paralel olarak toplumsal üretim ve nispi refahı artırmıştır.

Bunun sonucu olarak, geri-bıraktırlmış ülke içindeki çelişkiler görünüşte yumuşamış (feodal döneme kıyasla) halk kitlelerinin düzene karşı tepkisi ile oligarşi arasında suni bir denge kurulmuştur.”

[Mahir Çayan, *Kesintisiz Devrim II-III.*]

Mahir Çayan yoldaş, emperyalizmin III. bunalım dönemini anlatırken 1972 yılında böyle yazmaktadır.

Görüleceği gibi, emperyalizmin II. yenden paylaşım savaşından sonra kendisine bağımlı ülkelerdeki (sömürge ve yarı-sömürge ülkeler*) sömürsünde meydana gelen değişim, “**yeni-sömürgecilik**” olarak tanımlanmaktadır.

Yeni-sömürgeciliği doğru olarak anlayabilmek için, öncelikle bu sömürü biçiminin, emperyalizmin “kendi kendine” ürettiği, yani **düşüncede** oluşturulmuş bir sömürü biçimi olmadığı bilinmelidir. Yeni-sömürgecilik, emperyalizmin, özel olarak Amerikan emperyalizminin içinde bulunduğu “talep yetersizliği”ni savaşla, emperyalistler arası savaşla çözümlenemesinin dayattığı bir “çözüm”dür.

Yine burada altı çizilmesi gereken nokta, yeni-sömürgeciliğin, emperyalizmin “talep yetersizliği”nin, daha tam ifadeyle **aşırı-üretim bunalımı** sorununun dayattığı bir “çözüm” olmasıdır. Dolayısıyla yeni-sömürgecilik, bir ya da birkaç emperyalist ülkenin “pazar sorunu”nun, diğer emperyalist ülkelerin denetimi altındaki **mevcut pazar-**

ların ele geçirilmesiyle çözümlenemez boyuta ulaşmış olmasının ifadesidir. Bu nedenle amaç, mevcut pazarların emperyalist ülkeler arasında yeniden paylaşımı değil, varolan pazarların **genişletilmesi** ve yeni pazarların **yaratılmasıdır**.

Burada söz konusu olan “pazar”, kapitalist pazardır, emperyalist ülkelerin meta ve sermayeleri için pazardır. Bu nedenle, emperyalizmin pazar genişletme ve yeni pazarlar yaratma ihtiyacı, aynı zamanda sömürge ve yarı-sömürge ülkelerde **kapitalizmin geliştirilmesi zorunluluğu** anlamına gelir.

Emperyalizmin “pazar”ı olan sömürge ve yarı-sömürge ülkelerin **kendi** ekonomik, toplumsal ve siyasal dinamiklerinin tarihsel evriminin bir sonucu olarak kapitalizmin kendi iç dinamiği ile gelişmesi, bizatihi emperyalist sömürü tarafından engellendiğinden, kapitalizmin geliştirilmesi zorunluluğu, ancak ya emperyalist sömürünün ortadan kalkmasıyla ya da emperyalist sömürünün biçim değiştirmesiyle olanaklıdır.

Birinci durum, **anti-emperyalist ve anti-feodal bir devrimi** zorunlu kıldığından, ister istemez emperyalizmin varlığının sona erdirilmesi demektir. Dolayısıyla emperyalistlerin tek seçeneği, **emperyalist sömürünün biçimini değiştirmektir**.

Eski-sömürgecilik yöntemi olarak tanımlanan emperyalist sömürü, sömürge ülkelerin yeraltı ve yerüstü kaynaklarının talan

* Sömürge ülkeler, sadece emperyalizmin ekonomik olarak sömürdüğü ülkeler değil, aynı zamanda doğrudan emperyalizmin siyasi ve askeri yönetimi altındaki ülkelerdir. Yarı-sömürge ülkeler ise, görünüşte “siyasal bağımsızlığa” sahip, ama ekonomik ve mali olarak emperyalizme bağımlı ülkelerdir.

edilmesine dayanır. Diğer bir ifadeyle, eski-sömürgecilik, emperyalist ülkelerin ucuz hammadde ve tarım ürünleri temin etmek amacıyla ülkeleri sömürmesidir. Ucuz hammadde ve tarım ürünleri kaynağı olarak görülen sömürge ve yarı-sömürge ülkeler, bu sömürü ilişkisi içinde hiçbir **sermaye birikimine** sahip olamamışlardır. Bu nedenle de, kapitalist gelişmeyi sağlayacak olan yatırımlar gerçekleştirilememektedir. Emperyalizmin bu sömürü yöntemi çerçevesinde sömürge ve yarı-sömürge ülkelere **ihraç ettiği sermaye**, belli ölçülerde kapitalizmin gelişmesine yol açmışsa da, gelişen kapitalizm “komprador” niteliktedir. İhraç edilen sermaye, “nakit sermaye” olarak ihraç edilir ve karşılığında hammadde üretimi ve tarım ürünleri ticareti yapılır. Ucuz işgücüne dayanan bu üretim sonucunda elde edilen ürünlerin (hammadde) satılmasıyla (emperyalist ülkelere ihracıyla) elde edilen kâr, tümüyle emperyalist sermayeye aittir. Bu kârlar emperyalist sermaye birikimini hızlandırmakla birlikte, sermayenin ihraç edildiği ülkelerde hiçbir biçimde **sermaye** haline dönüşmez. Bunun sonucu olarak “yerli sermaye birikimi” ortaya çıkmadığı için “yerli burjuvazi” (kapitalistler) de ortaya çıkmaz. Varolan “burjuvazi”, emperyalist sömürünün “gözcüsü” ve “yürütücüsü” olan “emperyalizmin işbirlikçileri”nden ibarettir.

Bu dönemde emperyalist sermaye ucuz hammadde ve tarım ürünleri temin etmek için ihraç edildiğinden, ihraç edilen ülkedeki halk kitlelerinin gelirlerinde önemli bir yükselmeye, dolayısıyla tüketimlerinde bir artışa yol açmaz. Sınırlı sayıdaki işbirlikçilerin “gelirleri”ndeki artış da, doğrudan lüks tüketime yönelir. Hammadde üretiminde çalışan işçiler, hem sayısal olarak az, hem de çok düşük ücret aldıklarından “pazar” için önemli bir “talep” yaratmazlar. Zaten emperyalizmin bu dönemde “pazar genişletmek” diye bir sorunu da mevcut değildir.

“I. ve II. genel bunalım dönemlerinde uluslararası kapitalizmin pazarları, III. bunalım döneminde olduğu gibi iyice daralmış değildi. Daha önce belirttiğimiz gibi, teknoloji ve de sermayenin yoğunlaşması, temerküzü bu seviyede değildi. Bu yüzden uluslararası kapitalizm, sömürge ülkelere emtia ihracı ve nakit sermaye

ihraç ve transferi ile pazar sorununu halledebiliyordu. Onun için dünya bu kadar küçülmüş (pazarlar daralmış) ve de talep eksikliği bugünkü korkunç seviyeye gelmiş değildi. Bu bakımdan emperyalizmin sömürge ülkelerde pazar genişletmesi diye bir sorunu yoktu. Mevcut yapı korunarak –tabii belli ölçülerde feodalizm çözümlenip, komprador-burjuvazi yaratılmıştı– feodalizmle ittifaka giren emperyalizm sömürsünü rahatlıkla sürdürebiliyordu.”*

Ancak “II. yeniden paylaşım savaşından sonra dünya, burjuva araştırmacılarının ‘II. sanayi devrimi’, Marksist araştırmacıların ise, **‘bilim ve teknik devrim’** çağı dedikleri bir çağa girmiştir.”* Bu çağın özelliği, yeni bilimsel ve teknik buluşların üretim sürecinde kullanılması ve bunun sonucu olarak **üretim** olağanüstü artmasıdır.

Üretimde meydana gelen bu artış, aynı oranda ve ölçüde “tüketim”le karşılanmamıştır. Bugüne kadar burjuva iktisatçıların inandıkları “Say Kanunu”nun (“her arz kendi talebini yaratır”) sıradan bir “iktisatçı imanı” olduğu anlaşılmıştır. Arzdaki artış (üretim artışı) kendisi için gerekli talebi yaratmadığı koşullarda, kapitalizmin irsi hastalığı olan **aşırı-üretim bunalımı** kaçınılmazdır. (Zaten “Say Kanunu”, burjuva iktisatçıları tarafından aşırı-üretimi inkar etmek için uydurulmuştur.)

Üretilmiş metaller için pazar bulma sorunu, yani satılması, sermayenin olmaz-sa-olmaz koşuludur. Üretilmiş, ancak satılamamış her mal, üretime para yatırmış kapitalistin parasının bağlanmasına yol açar, dolayısıyla kârını (artı-değer) gerçekleştirmesini engeller. Üretilmiş mallara bağlanmış olan para-sermaye, satılamadığı sürece meta-sermaye olarak vardır, ama para-sermaye haline dönüşmemiştir. Artık kapitalist için tek ve tüm sorun, mallarının satılmasıdır.

“Pazar”da “alıcı” kitle ise, kapitalistler ve emekçilerden başkası değildir. Malların satılması, “pazar”da “alıcı” ya da “tüketici” olarak yer alan emekçi kitlelerin bu malları satın almalarıyla olanaklıdır. Ama bunun için de “alıcı”nın elinde para olması gerekir. Bu da onların gelirleriyle bağlantılıdır.

“Bilindiği gibi iç pazar emekçile-

* Mahir Çayan, *Kesintisiz Devrim II-III*.

rin ferdi tüketimini artırmakla mümkündür. Ancak çalışan nüfusun gerçek gelirlerinde esaslı yükselmelerle iç pazar genişleyebilir. Fakat bu kapitalizmin tabiatına aykındır. Artan kârlar peşinde koşmak tekellerin öz tabiatıdır. Sermayenin yoğunlaşp, temerküzü, kapitalist toplumda işçi ve emekçi sınıfların gerçek gelirlerinin azalması sonucunu doğurmaktadır. 1952'den itibaren, Amerikan proletaryasının gerçek geliri, sürekli olarak düşmüştür.”*

Bu koşullarda kapitalistler için “yeni pazar” gerekmektedir. “Vermeden almak allaha mahsus” olduğu için, pazarda birşey satın almak için, bir yerden para alınmış olması gerekir. Sömürge ve yarı-sömürge ülkelerdeki kendi kendine yeten “kapalı ekonomi” koşullarında (feodalizm) halk kitlelerinin pazarla ilişkileri sınırlıdır ve emperyalist ülke mallarına talepleri o ölçüde azdır. Pazar genişletilmesi, öncelikle “kapalı ekonomi”nin yıkılması, büyük bir tarımsal nüfusun büyük ölçüde üretimden kopartılması ve tarımsal üretimin “pazar için üretime” yöneltmesi gerekir. Tarımsal üretimden kopan nüfus kentlere göç ederek, bir yandan ucuz emek-gücü kaynağı haline gelirken, diğer yandan tümüyle “pazar”a bağımlı hale gelir. Artık “doğal ekonomik ilişkiler” içinde temin ettiği tarımsal ürünleri parayla satın almak durumundadır. Böylece pazarda belli bir genişleme ortaya çıkar.

Kapitalist mallar için talep yaratılması, şimdi şehirlere göç etmiş nüfusla sağlanmış olmakla birlikte, bu nüfusun bu malları alabilmesi için gerekli ve yeterli paraya sahip olması sağlanmış değildir. Bunun için bu nüfusun belli oranlarda çalışması, yani emek-gücünü satması gereklidir. Emek-gücünü satarak alacağı ücretle pazarda gerçek ve somut bir talep ortaya çıkartabilir.

İşte tarımsal üretimden kopartılmış ve şehirlere göç ettirilmiş bu nüfusun çalışabilmesi için üretim birimlerinin kurulması, yeni sermaye yatırımlarını gerektirir. Sermaye üretime yatırılacaktır ki, bu nüfus belli bir gelir sahibi olabilsin ve bu gelirle pazarda “tüketici” olarak yer alabilsin.

Burjuva iktisatçılarının “ithal ikameci

sanayileşme” adını verdikleri bu süreçte, “birkaç yüzde yüz dışa bağımlı temel sanayi tesisi kurulmakta ve bunlara bağımlı olmaya mahkum hafif ve orta sanayi belli ölçülerde geliştirilmektedir”.

Gelişen hafif ve orta sanayi, yeni iş olanaklarıyla çalışan nüfusun sayısında artışa yol açarak pazardaki talebin artmasını sağlar. Bu aşamadan sonra tüm sorun, hangi kapitalistin hangi malının satılacağına dönüşür.

Adına “ithal ikameci sanayileşme” denilen bu kapitalist pazar genişletme süreci yeni-sömürgeciliğin varoluş sürecidir.

Burjuva iktisatçılarının “ithal ikameci sanayileşme” adıyla “iktisaden” tanımladıkları yeni-sömürgecilik, ülkedeki **mevcut** gelirlerin (toprak ağaları, tefeci-tüccarların ve komprador burjuvazinin) ithal mallara olan talebe dayanan eski-sömürgecilik ilişkisinin terk edilmesi, ithal malların ülke içinde üretilerek ortaya çıkan **yeni** gelirlerle bu mallara yeni talep yaratılmasıdır.

Bu yeni-sömürgecilik ilişkisinde emperyalist tekeller, hiçbir biçimde “yerel pazar”ın risklerini üstlenmezler. “Yerel pazar”daki tüm dalgalanmalardan (konjonktür) kendilerini korumak amacıyla nakit sermaye yerine, sermayenin diğer unsurlarının ihracı ile yetinirler. Bir zamanlar Sakıp Sabancı'nın televizyonlarda övünerek “bir milyon dolara” satın aldığını söylediği know-how, bu “diğer sermaye unsurları”ndan birisidir.

Emperyalist tekellerin nakit sermaye yatırımından olabildiğince uzak durmasına yol açan diğer etmen ise, sömürge ve yarı-sömürge ülkelerdeki **anti-emperyalist ve millici** (ulusalci) **hareketlerin** güçlü olmasıdır. Bu nedenle emperyalist tekeller, “teknik bilgi, teknik eleman, patent, know-how vb.” sermaye unsurları ihraç ederek dışa bağımlı bir “yerli sanayileşme”yi desteklemişlerdir.

“Bu da, bu ülkelerde, hafif ve orta sanayinin kurulması ve de yerli tekelci burjuvazinin (emperyalizmin en gözde müttefiki olarak) oluşması ve gelişmesi demektir. Ancak gelişen yerli-tekelci burjuvazi, iç dinamiklerle değil, emperyalizmle baştan bütünleşmiş olarak gelişmiştir. Böylece I. ve II. genel bunalım dönemlerinde bu ülkeler için dışsal bir olgu olan emperyalizm bu dönemde aynı

zamanda içsel bir olgu haline gelmiştir.”*

Yeni-sömürgecilik yöntemlerinde diğer bir özellik, yerli sanayi için gerekli nakit sermaye ihtiyacının “**dış borçlanma**” yoluyla **devletler** tarafından temin edilmesidir.

Ve 1970'lere gelindiğinde bu yeni-sömürgecilik yöntemleriyle geliştirilen pazarlar yeni ve o güne kadar karşılaşılmamış ölçekte sorunlar ortaya çıkarmıştır.

En temel sorun dışa bağımlı sanayinin ihtiyaç duyduğu **ara-malları ithalatının** sürekli kılınmasıdır. Dışa bağımlı sanayileşmenin gelişmesine paralel olarak ara-malları ithalatı sürekli artmış, dolayısıyla bu ithalatı karşılayacak “döviz” ihtiyacı büyümüştür. Ekonomi dilinde “dış ticaret dengesi” ve “cari işlemler dengesi” içinde görülen “döviz” ihtiyacı, bağımlı ülkelerin (artık dış dinamiklerle kapitalizmin geliştiği ülkeler oldukları için geri-bıraktırlmış ülkeler haline dönüşmüşlerdir) **dış borçlarının** sürekli artmasına yol açmıştır. Eski-sömürgecilik döneminden kalma hammadde ve tarımsal ürün ihracatı ile elde edilen “ihracat gelirleri”, ara-malları ithalatını finanse etmeye yetmediğinden, dış borçlar artmaya devam etmiştir. Ve 1980'lere gelindiğinde, başta Türkiye, Meksika, Brezilya ve Arjantin olmak üzere tüm geri-bıraktırlmış ülkeler dış borçlarını ödeyemez hale gelmişlerdir. Böylece günümüze kadar süren “**borç krizi**” dönemi başlamıştır.

Diğer bir ifadeyle, **emperyalizmin yeni-sömürgecilik yöntemleri 1980 yılından itibaren ağır bir bunalıma girmiştir.**

Geri-bıraktırlmış ülkelerin ara-malları ithalatı, emperyalist ülkelerdeki tekellerin aşırı-üretimlerini emen önemli “talep” unsurunu olduğu için, bu ithalatın dış borçlanmayla finanse edilemez hale gelmesi, aynı zamanda emperyalist ülkelerin yeni ve daha ağır bir aşırı-üretim bunalımına girmelerine yol açmıştır.

Bu koşullarda **ilk** bulunan formül “ihracata yönelik sanayileşme” olmuştur.

Artık ülke içi üretim “iç pazar için” değil, “dış pazarlar için” yapılacaktır. Böylece ihracat gelirleri artırılarak dış borçların “çevrilebilirliği”nin sağlanacağı umulmuştur. Tüm burjuva ve küçük-burjuva “ekonomist-

ler”inin büyük şevk ve neşeyle üstüne atıldıkları bu formül sayesinde, emperyalist ülkelerden yapılan ara-malları ithalatıyla “dış pazarlar için” üretim yapılacak ve ihracat yoluyla elde edilen “döviz”lerle ara-malları ithalatı finanse edilecektir.

Oysa ihracatın gerçekleştirildiği ülkeler varolan pazarlardır ve büyük ölçüde emperyalist ülkelerin pazarlarıdır. Bu durumda, bir emperyalist tekelin geri-bıraktırlmış ülkelerdeki işbirlikçileri aracılığıyla ürettiği malları kendi “iç pazar”ında satarak ya da sattırarak daha az bir kârâ sahip olacağı açıktır. Üretimde kullanılan ara-malları da, bunların üretimi için kullanılan “yatırım malları” da, para-sermaye de kendisine ait olduğu halde **neden** daha az bir kârâ yetinmeyi kabul edeceği ise hiç hesaplanmamıştır.

Yine hesaplanmamıştır ki, geri-bıraktırlmış ülkelerdeki üretim ihraç edildiğinde, ülke içi pazarlar için gerekli mallar nereden bulunacaktır. Ortada “ihracata yönelik sanayi”lerde çalışanlar ve bunların gelirleriyle ortaya çıkan bir talep mevcuttur, oysa tüm üretim ihraç edildiğinde bu talep karşılanamaz.

Bu “zekice” yeni formüle rağmen “borç krizi” çözümlenememiştir. “İhracata yönelik sanayileşme” sonucunda artan ihracat gelirleriyle ara-malları ithalatı finanse edilse bile, “borç stoku” olduğu gibi kalmaktadır. Varolan borçların (eski borçlar) **faiz ödemeleri** için gerekli kaynak mevcut değildir. Her ne kadar “borç krizi” koşullarında geri-bıraktırlmış ülkelerin dış borç ana-para ödemeleri azaltılmışsa da, faiz borçları artmaya devam etmiştir.

Diğer yandan, “yerli üretim”in tümüyle ihracata yönelik olmasıyla ortaya çıkan “iç arz eksikliği”, tüketim malları ithalatını zorunlu hale getirmiştir. Böylece tüketim malları ithalatındaki artışlarla dış ticaret dengesi yeniden bozulmaya başlamıştır. Bu dengeyi korumak için bir kez daha ithalatın finansmanı için dış borçlanmaya gidilme zorunluluğu ortaya çıkmıştır.

Ve belli başlı geri-bıraktırlmış ülkeler (Meksika, Brezilya, Arjantin, Türkiye ve “serbest bölge” olarak Güney Kore, Singapur, Malezya, Endonezya, Filipinler) ihracata yöneldikleri ölçüde, dünya “emtia fiyatları” sürekli düşmeye başlamıştır. (Arz-talep yasası gereğince.) Miktar olarak ihracat ar-

* Mahir Çayan, *Kesintisiz Devrim II-III*.

tarken, ihracat mallarının fiyatlarının düşmesi ihracat gelirlerinin azalmasına yol açmıştır. “Dünya fiyatları”ndaki gerileme karşısında tek çıkış, geri-bıraktırlmış ülkelerdeki “malîyetler”in düşürülmesidir. Bu ise, işçi ücretlerinin düşürülmesinden başka bir anlama gelmez.

İşçi ücretlerinin düşmesi ise, iç pazarda talebin düşmesine, dolayısıyla iç pazar için ithalatın azalmasına ve sonuç olarak dış ticaret açığının azalmasına yol açtığı için “yararlı” bulunmuştur. Ama bu kez de, emperyalist ülkelerden yapılan tüketim malları ithalatı azaldığından, emperyalist ülkelerdeki tüketim malları sektörü “resesyon” a girmiştir.

Böylesine çoklu ve çok yönlü yeni sorunlar üreten yeni-sömürgecilik yöntemlerinin bunalımı koşullarında daha yeni ve yepyeni “formüller” icat edilmiştir.

Diğer bulunan formül “**özelleştirme**”dir.

Emperyalist ülkelerin geri-bıraktırlmış ülkelerden tahsil edemedikleri alacaklarının karşılığında “yerli sanayi kuruluşları” satışa çıkartılmıştır. Borç tahsilatı amacıyla yapılan bu satış işlemleri sonucunda “yerli sanayi” yabancıların eline geçmiştir.

Yine de sorun çözümlenememiştir.

“Özelleştirme” sonucunda “yerli sanayi”nin sahibi olan “yabancılar”, aynı zamanda aynı sanayinin kendi ülkelerindeki sahipleridirler. Sahip oldukları “sanayi” kuruluşu sayısı, eğer dün bir idiye, şimdi iki olmuştur. Ve dün bir sanayi kuruluşu için yeterli talep **bulamayan** emperyalist tekel, şimdi iki sanayi kuruluşu için talep bulmak zorundadır. Kendisini “iktisatçı” zannedenlerin verdikleri akılla, “özelleştirme”den aldıkları ikinci sanayi kuruluşunun “ülke içinde hazır bir talep”i olduğu varsayılmıştır. Ama pratik insan olan kapitalist kısa sürede bunun böyle olmadığını görmüş ve “özelleştirme” yoluyla sahip olduğu ikinci sanayi kuruluşunu kapatmıştır. Bu ikinci sanayi kuruluşunun “yerli talep”ini karşılamak için birinci (kendi ülkesindeki) sanayi kuruluşunun üretimini artırmış ve artan üretimini geri-bıraktırlmış ülkelere ihracat etmeye başlamıştır. “Özelleştirme” yoluyla satın alınan ve daha sonra kapatılan “sanayi kuruluşları”nın arazisini de, ihracat mallarının pazarlanması için “alış-veriş merkezi” (ya da depo) haline dönüştürmüştür.

Şimdi yeni bir sorun daha ortaya çık-

miştir. “Yerli sanayi kuruluşları” kapatıldı-ça, geri-bıraktırlmış ülkelerde **işsizlik** artmış, dolayısıyla iç pazardaki talep düşmüştür. Zaten “ihracata yönelik sanayileşme” demagojisiyle işçi ücretleri “aşağı çekildiğinden”, iç pazardaki talep daralması daha da artmıştır.

Ancak “kamu” bankalarının “yerli sermaye”ye devredilmesiyle (“özelleştirilme”) banka kredilerinde büyük bir genişleme ortaya çıkmıştır. Daha sonraki yıllarda “banka hortumlama” olarak “suç” haline getirilen bu kredi genişlemesi sonucunda, birbiri ardına yeni “naylon” şirketler kurulmuştur. “Naylon” şirketlerin sayısındaki artış aynı zamanda “hizmetler sektörü”nde çalışanların sayısında önemli bir artışa yol açmıştır. “Naylon” şirketlerin “ofis kadınları” ve “ofis boyları” iç talepte artışa yol açmıştır. Diğer bir ifadeyle, “ihracata teşvik primleri” ve “ihracat kredileri”, bu sektörde “çalışanlar”ın sayısının artmasına yol açarak yeni bir talep ortaya çıkarmıştır. Birbiri ardına inşa edilen “tower”lar, “plaza”lar **üretmeden tüketmenin** birer simgesi haline gelmiştir.

Ve “borsa”, ülkenin onlarca yılda birikmiş olan toplumsal sermayesinin el değiştirdiği yeni araç olmuştur. Dış borçlanma yerine iç borçlanmaya yönelmesiyle, “kamu kağıtları”nın yüksek faizleri, kamu gelirlerinin “özelleştirilmesi”ne ve “özel” kesimler tarafından tüketilmesine hizmet etmiştir. Popüler ifadeyle, “paradan para kazanma devri” başlamıştır.

“Paradan para kazanma” yoluyla elde edilen rant, lüks tüketime ve ithal mallara olan talebi artırmıştır. Böylece işsizliğin ortaya çıkarmış olduğu talep daralması, “hizmetler sektörü” çalışanlarının sayısal artışıyla meydana gelen taleple telafi edilmiştir.

Ülkemizde de görüldüğü gibi, bunun da ömrü birkaç yıl sürmüştür. Varolmayan paraların, “özelleştirilmiş bankalar” aracılığıyla, “kredi” ve “ücret” ödemesi olarak piyasaya sürülmesiyle yaratılan “talep patlaması” yeni bir **enflasyon** dönemini başlatmıştır. Bugüne kadar devletin karşılıksız para basmasıyla ortaya çıkan enflasyon, “özelleştirilmiş finans kuruluşları”nın karşılıksız kredileriyle beslenmiştir.

“Monetarizm”in ideolojik etkisiyle emisyon hacmindeki genişlemeye (“ekonomist” dilinde M0 ve M1) bağlı olarak ortaya çıktığı kabul edilen enflasyon, şimdi gözle görül-

meyen “başka” kaynaklarca (“özel finans kuruluşları”nın karşılıksız kredileri) beslenmeye başlamıştır.

Meksika’dan Brezilya’ya, Arjantin’den Türkiye’ye kadar tüm geri-bıraktırlmış ülkelerde ortaya çıkan bu “banka hortumlama”ya dayalı “gizli enflasyon”la ortaya çıkan talep genişlemesinin yarattığı “tüketim patlaması” (“ertelenmiş talep” adıyla sunulmuştur) birkaç yıl sürmüştür.

Birkaç yıllık “genişleme” dönemini krizler dönemi izlemiştir. Meksika’da “Tekila krizi” Brezilya ve Arjantin krizlerini “tetiklemiş”, ardından IMF devreye girmiştir.

Bizde de Aralık 1999, Kasım 2000 ve nihayetinde Şubat 2001 krizleriyle “I. globalizm tüketim patlaması” dönemi sona ermiştir.

“Özelleştirme”nin “mağdurları” sadece işçiler olmamıştır. Aynı zamanda “yerli işbirlikçiler” de sürekli gelir kapısından mahrum kalmışlardır. Bir dönem “özelleştirme”den sağlanan gelirlerin rantını yemişlerse de, bir süre sonra “hazıra dağ taş dayanmamış”, giderek “yoksullaşma”ya başlamışlardır.

Şimdi, işsiz işçiler kervanına, işsiz “işbirlikçiler” katılmıştır.

“İşsiz işbirlikçiler”in imdadına yeniden “iktisatçılar” yetişmiştir. Birer ideoloji “üretim merkezi” gibi çalışan “psiko-ekonomistler”, “her işte bir hayır vardır”dan yola çıkarak, “krizler yeni fırsatlar yaratır” demeye başlamışlardır. “Yeni fırsat”, **doğrudan yabancı sermaye yatırımlarıdır**.

Ama bunun da kendilerini kurtaramayacağını yavaş yavaş öğrenmeye başlamışlardır. Ne de olsa sermayenin sahibi ve yöneticisi “yabancı” olunca, kârdan küçük de olsa pay alan “işbirlikçi ortak”a ihtiyaç bulunmamaktadır. (İşbirlikçi artıklarının Reina’da yaptıkları yeni-sömürgecilik muhabbetinin nedeni budur.)

Görüldüğü gibi, 1980’de başlayan yeni-sömürgeciliğin bunalımı, yapılan her türlü müdahaleye ve yeni uygulamalara rağmen sona erdirilememiş ve yerine yeni bir şey de **bulunamamıştır**.

Emperyalist ülkelerde 2000’de başlayan “resesyon”la (durgunluk) yeniden gündemin birinci sırasına oturan aşırı-üretim bunalımı, geri-bıraktırlmış ülkelerdeki krizlerle belirlenmiştir. Bunun nedeni, 1991-1995 ve 1998-2000 yıllarında “özelleştirme” ve “ha-

yali sermaye” yoluyla yaratılan yapay talep artışının sona ermesidir. Sorun, geri-bıraktırlmış ülkelerin (en “irileri”nin) emperyalist ülke mallarına olan talebindeki düşmedir. Bu talep düşüşü halk kitlelerinin gelirlerindeki düşmeyle belirlendiğinden, talebin artırılabilmesinin tek yolu, yine halk kitlelerinin gelirlerinin artırılmasından geçmektedir. Ancak artık “ithal ikameci sanayileşme” döneminde olduğu gibi insanların çalışabilecekleri işyerleri de bulunmamaktadır. Bu koşullarda, ya yeniden “ithal ikameci sanayileşme”ye dönelecektir, ya da geçici de olsa yeni yollar denenecektir.

Bulunan yeni ve geçici bir yol, turizmdir. Geri-bıraktırlmış ülkelerdeki “turizm patlaması”, üretmeden tüketen* topluluklar için yeni “yaşam öpücüğü” olmuştur. Ama yine arz-talep yasası işlemeye başlamış, artan “turizm”, fiyatların hızla düşmesine neden olmuştur.

Böylece geri-bıraktırlmış ülkelerde belli bir nüfus, yeni-sömürgeciliğin bunalımıyla başlayan süreçte yeni “fırsatlar” yakalayıp “yeni yaşam tarzı”na sahip olurken, geniş halk kitleleri artan oranda **geleneksel yaşam tarzına** geri dönmeye başlamışlardır.

Özetlersek, emperyalizmin, özel olarak Amerikan emperyalizminin II. yeniden paylaşım savaşından sonra yürüttüğü yeni-sömürgecilik yöntemleri, “dış borçlanma” yoluyla geri-bıraktırlmış ülkelerde iç pazarı genişletilmesini hedeflemiştir. Bu pazar genişletilmesi dış borçların büyümesine ve ödenemez hale gelmesine yol açarak, yeni-sömürgeciliği bunalıma itmiştir. Yeni-sömürgecilik yöntemleri sonucu geri-bıraktırlmış ülkelerde “yukardan aşağıya” geliştirilen kapitalizm, gerek kapitalizmin irsi hastalıkları nedeniyle, gerekse çarpık gelişim nedeniyle bunalıma girmiştir. Yeni-sömürgeciliğin temeli “yapay talep yaratılması”na dayandığı ölçüde, bunalım derinleşmiş ve her aşamasında daha fazla “yapay uyarıcılara” ihtiyaç duyar hale gelmiştir. Bugün geri-bıraktırlmış ülkelerin kuşaklarıdır (emperyalist sömürüye rağmen) biriktirdikleri “top-

* Üretmeden tüketmenin en tipik olgusu, cep telefonlarıdır. Üretimden kaynaklanan hiçbir gelire sahip olmayan milyonlarca genç tarafından kullanılan cep telefonlarının yarattığı talep “hayali talep”ten başka birşey değildir.

lumsal sermaye" tüketilmektedir. Bu tüketilmişlik karşısında "doğrudan yabancı sermaye yatırımları" yeni bir "fırsat" olarak sunulmaktadır. Ülkemiz somutunda da görüldüğü gibi, "doğrudan yabancı sermaye yatırımları" sadece dış borçların tahsilatı çerçevesinde vardır. Bu da, hali hazırda elde kalmış olan son "toplumsal sermaye"nin daha ucuza kapatılması ve daha hızlı tüketilmesinden başka bir anlama gelmemektedir.

Bugün emperyalist sistemin karşı karşıya olduğu sorun, yeni-sömürgeciliğin bunalımı ve bu bunalımın hiçbir biçimde aşılammış olmasıdır. Bunalım çözümlenmediği sürece yeni-sömürgecilik yöntemleriyle sağlanan gelişmelerin yeniden ortaya çıkarılması olanaklı değildir ve bunalım aşılamadığı anlamda yeni bir sömürü biçimi or-

taya çıkartılmamaktadır. Bu da emperyalist sistemin "günü geçiştirme"ye çalışmasına yol açmaktadır.

Ve şimdi "Çinliler geliyor" korkusu yayılmaya başlamıştır. Tek başına bir Çin, tüm geri-bıraktırlmış ülkelerin toplam üretimine eşdeğer bir üretim yapabilmektedir. Böylece emperyalizm, yeni-sömürgeciliğin bunalımını aşamamış olmakla birlikte, emperyalist-kapitalizmin aşılabilmesi için tek yolun ne olduğunu göstererek "tarihi" bir görev (belki de son görev) yerine getirmektedir. Bugün artık "insan kaynakları" ve üretim teknolojisinde ulaşılmış olduğu düzey, emperyalizmi (ve kapitalizmi) insanlığın gelişmesinin önünde en büyük engel haline getirmiştir.

İfşa Ediyoruz: Marie Antoinette de, “Sultan Vahdeddin Han” da Hain Değildiler! [Peki Neydiler?]

12 Eylül 1980 askeri darbesiyle başlayan, Sovyetler Birliği'nin 1991 yılında resmen dağıtılmışlığıyla süre giden ve “globalizm” propagandalıyla günümüze kadar gelen tarihsel dönemin en tipik özelliklerinden birisi “döneklik”tir.

“Döneklik”, her hangi bir mücadelenin yenilgiye uğradığı bir dönemde, yenilenlerin saflarında görülen bir olgudur. Bu olgunun tipik özelliği, mücadelenin geliştiği ve zafere ulaşacağı umutlarının arttığı dönemde mücadele saflarına katılmış kişilerin, en keskin biçimde mücadeleyi savunmaları ve zafer umutlarının azaldığı ya da yenilginin ortaya çıktığı koşullarda aynı keskinlikle safları terk etmeleridir. Ancak bu tipik özellik, “döneklik”i kavramak için tek başına yeterli değildir. “Döneklik”, içinde yer aldıkları mücadeleyi en keskin biçimde savunmaların saf değiştirmesinin ötesinde, karşı saflara geçtikten sonra, eski mücadelelerine karşı en keskin ve en saldırgan tutum takınmaktır. Bir bakıma “döneklik”, yenilenlerin karşısında diz çökmek ve onlara köpek sadakati ile bağlanmak demektir. Geçmiş mücadelelerini kolayca ve bir çırpıda reddettikleri için, yeni “efendileri”ne sadakatlerini her gün ve her saat kanıtlamak zorundadırlar.

“Döneklik”, toplumsal değil, bireysel bir olgudur. Dolayısıyla “dönek”, birlikte mücadele ettiği topluluğu kendi kaderiyle baş

başına bırakarak, kendi bireysel çıkarının peşine düşer.

“Dönekler” de çeşitlidir.

Mücadelenin herhangi bir aşamasında üzerine düşen görevi yapmayarak düşman saflarına geçen “dönekler” olduğu gibi, mücadelenin temsil ettiği sınıftan düşman sınıfların safına geçen “dönekler” de vardır. Birinci durumdaki “dönekler”, mücadeleye ve mücadele edenlere doğrudan ihanet ettikleri için birer “hain”dirler. İkinci durumda ise, “ihamet” sınıfa karşı olduğu için birincisi kadar kesin bir sıfat haline dönüşmez.

Ancak bir üçüncü “döneklik” türü daha vardır. Bu “döneklik” türü, bireyin belli zamana kadar kabul ettiği ve savunduğu düşünceyi ve düşüncesini terk etmesidir. Genellikle küçük-burjuva aydınları arasında görülen bu “dönek” tipi, kendi öz düşüncesi olarak kabul ettiği düşünceyi terk ederek karşı düşüncenin saflarına geçmek şeklinde olduğu için, bireyin tüm geçmişini, geçmiş yaşantısını reddetmesini gerektirir.

Bu küçük-burjuva aydın “dönekliği”, aynı zamanda “dönek”de sürekli bir “tedirginlik duygusu”na yol açar. Bu durumu bir “dönek” şöyle açıklar:

“Varoluşun karmaşıklıkları ortasında şimdiye kadar yol göstericilerimiz olan rahatlatıcı formüllerimizi kaybedince, ... yeni bir tutamak bu-

lana ya da yüzmeyi öğrenene kadar olgular okyanusunda boğuluyor gibi oluruz.”

Bu “boğulma” duygusu içindeki “dönek”, her koşulda, “eski düşünce”nin yeniden güçlenmesinden büyük bir korku duyar. Dolayısıyla “eski düşünce”lerine, bu düşüncenin geleneksel düşmanlarından daha çok düşmandır, onlardan daha çok saldırır ve bu düşüncelerin varolmaması için cinayet işlemeye bile hazırdır.

“Dönekler”in ortak özelliği, terk ettikleri mücadeleyi ve düşünceyi, ellerindeki tüm olanakları kullanarak değersizleştirmektir. Bu değersizleştirme işiyle, kendi “döneklik”lerine bir neden, bir gerekçe bulmaya çalışırlar. Sabah-akşam, içinde yer aldıkları mücadelenin ne kadar kötülükler içerdiğini, mücadele edenlerin ne denli “habis” insanlar olduklarını, “düşünce” diye benimsedikleri şeyin ne denli “saçma” bir şey olduğunu, kendi kendilerine ve çevrelerine tekrarlayıp dururlar.

Geçtikleri yeni saflarda kendilerine gösterilen “itibar” ve “teveccüh”, “eski”ye karşı düşmanlıklarını daha da artırır. Her buldukları fırsatta “tabular”ı yıkarlar ve yerlerine yeni “tabular” koyarlar. Bu özellikleriyle onların “iştilgal” alanları dündür, geçmiştir, yani tarihtir. Bu nedenle, tarihte olup bitmiş herşey onlar için bir tehlikedir. Bu nedenle tarihi yeniden yazmak isterler. Hatta beceribilseler tarihi tümüyle yırtıp atacaktırlar. Bunu beceremedikleri için, buldukları her fırsatta, “aşağıdakiler”e yol gösterdiğine inandıkları “eski düşünce”nin yeniden ortaya çıkmasına ve güçlenmesine yol açacağını inandıkları tüm tarihe ve tarihsel bilgilere saldırırlar. Bu temelde tüm “dönekler” birbirlerinin dostudurlar.

1789 burjuva devrimine ihanet ederek aristokrasinin ideoloğuna soyunan burjuva aydınları da, proletarya hareketi saflarında yer almış ve daha sonra onu terk etmiş olan küçük-burjuva aydınları da, her zaman ve her yerde **devrimlerin** en büyük düşmanları olmuşlardır. Bu devrimlerin, burjuva ya da proleter yahut küçük-burjuva devrimi olup olmaması onları hiç ilgilendirmez. Devrim ve devrim sözcüğü, onların düşman olmaları için yeterlidir. Devrimleri tarihten, devrim sözcüğünü sözlüklerden çıkartmak isterler. Bunu başaramadıkları ölçüde, devrimlerin kötülüğünden

söz ederler, devrim sözcüğünü olabildiğince sulandırmaya çalışırlar. Hatta kendi “döneklik”lerinin bile bir “devrim” olduğunu söyleyebilecek kadar hastalıklı bir kafa yapısına sahiptirler.

1789 Fransız Devrimi’nin üzerinden iki yüzyıldan fazla zaman geçmiş olmasına karşın “dönek” burjuva aydınlarının Fransız Devrimine ve Fransız tarihine karşı düşmanlıkları sona ermemiştir. Onlar için, Fransız burjuva devrimi, Jakobenlerin kanlı diktatörlüğünden başka birşey değildir. Elleri giyotinde idam edilen aristokratların, kraliyet ailesinin, toprak sahiplerinin ve papazların kanlarıyla “kızıl”laşmıştır. “Kızıl jakoben diktatörlüğü”nü her anımsadıklarında, elleri gayri ihtiyari, sanki her an kafaları giyotinle kesilecekmişçesine boyunlarında dolaşır. Robespierre’in hayaleti uykularından kabusla uyanmalarına yol açar.*

İşte bu tarihsel düşmanlıklarıyla “dönekler”in “kahramanı” Danton sahneye çıkar. Danton, burjuva “dönekler”i için bir “devrim kahramanı”dır. Ama “kızıl” Robespierre ve onu izleyen “radikal devrimciler” o “güzel insanı” giyotinle idam etmişlerdir.

Bu “dönekler” için, Fransız Devrimi’nin bir başka Jakoben yöneticisi Marat’ın öldürülmesi bir cinayet değil, bir “hak”kın tecellisidir. Robespierre’in aristokrat-“dönekler” ittifakının askeri darbesi sonrasında giyotinle idam edilmesi ise “takdiri ilahi”dir.

Ve tarih yeniden yazılır. Birbiri ardına Danton kitapları yayınlanır, filimler çekilir. Amaç tektir: Danton’un şahsında tüm “dönekleri”, “hainler”i kutsamak, “itibar”larını iade etmek!

Ancak bununla yetinemezler. Fransız Devrimi’nin tüm “kurbanları”nın da “itibar”ı iade edilmelidir! Bunun için Marie Antoi-

* Marks 1789 Fransız Devrimi’ni şöyle anlatır: “... hareketin gerçek öncüsünü oluşturan sınıf burjuvaziydi. *Proletarya ve kentlilerin burjuvaziye dahil olmayan katmanları* ya henüz burjuvazinininkinden ayrı çıkarlara sahip değillerdi, ya da henüz bağımsız olarak gelişmiş sınıflar ya da sınıfların alt-bölümlerini oluşturmuyorlardı. Bundan ötürü, örneğin Fransa’da, 1793’ten 1794’e kadar olduğu gibi, burjuvaziye karşı karşıya geldiklerinde, burjuvaziye *özgü bir biçimde* olmasa bile, yalnızca burjuvazinin çıkarlarının gerçekleşmesi için savaşımlar verdiler. *Tüm Fransız terörizmi, burjuvazinin düşmanlarıyla, mutlakiyet ile, feodalizm ile ve darkafalılık ile avamca hesaplaşmaktan başka bir şey değildi.*” (Marks, “Burjuvazi ve Karşı-Devrim”, *Seçme Yapıtlar*, Cilt: I, s. 171.)

nette öne atılır. Ne de olsa Fransız Devriminin Marie Antoinette'nin "ekmek bulamıyorlarsa pasta yesinler" sözüyle başladığı söylenir. O zaman, devrimi geri alabilmek için, önce Marie Antoinette'nin böyle bir söz söylemediği gün ışığına çıkartılmalıdır. Ve Marie Antoinette'nin böyle söylediğine ilişkin hiçbir teyp ya da video kaydı bulunamadığından, kendisine "iftira" atıldığı, bu "iftira"yla "ayaktakımı"nın galeyana getirilerek ayaklandırıldığı ispatlanmış olur. Artık Marie Antoinette de, burjuva aydın "dönekler" de rahatça uyuyacaklardır.

Ayşe Düzkan'ın* çevirisiyle Türkçe yayınlanan "*Marie Antoinette*" adlı kitabın tanıtımında bu durum şöyle ifade edilir:

"14 yaşındaki Marie Antoinette'i 1770 yılında Fransa'ya gelin gönderen annesi Avusturya İmparatoriçesi Maria Teresa, 'Fransız halkına o kadar çok iyilik yap ki, benim onlara bir melek göndermiş olduğumu söylesinler...' demişti, ama 23 yıl sonra Fransızlar bu meleğin kafasını giyotinde koparacaklardı.

Oysa kendisiyle özdeşleştirilen 'Ekmek yoksa pasta yesinler!' sözü onun ağzından çıkmamıştı. Tümüyle masum değilse de bu sözün ima ettiği kadar da sorumsuz sayılmazdı, ama günün propaganda makinesi öyle etkili çalıştı ki, sonuçta yine de Fransız halkına annesinin hiç düşünemeyeceği bir biçimde hizmet etmiş oldu! O'nun üzerinden halkta yaratılan öfke ve nefret Fransız Devrimi'nin gelişmesine katkıda bulunacaktı. Hatta o kadar ki, dönemin Fransa'daki ABD elçisi ve daha sonra ABD'nin üçüncü cumhurbaşkanı olan Thomas Jefferson, 'Kraliçe olmasaydı Fransız Devrimi diye bir şey de olmazdı' diye yazacak kadar ileri gitmişti."**

Ulusal devletlerin sonunun ilan edildiği "globalizm çağı"nda, kaçınılmaz olarak ulusal devletin çözülmesiyle birlikte ulusal birliğin yerini alacak yeni "birliğin" temsilcisi olarak öne çıkartılan krallar ve kraliçeler

"ülkeler"inde, Marie Antoinette, döneminin "Leydi Di"si olarak sunulur. Böylece tarih yeniden yazılmaktadır.

"Yeni tarih"te, Marie Antoinette'nin neden Fransız Devrimi'nden dört yıl sonra idam edildiği şüphesiz yer almayacaktır. Ve yine bu "yeni tarih"te, onun, 1791'de Almanya'nın Wiesbaden şehrinde toplanmış olan kaçak aristokratlar ile Avusturya ve Prusya'yla kurduğu karşı-devrimci komplo da bulunmayacaktır. Aynı şekilde 1791'de Avusturya ve Prusya'nın Fransa'ya savaş ilan ettiğinin de bu "yeni tarih"te yeri yoktur.

Böylece Fransa'nın düşmanlarıyla işbirliği yapmış Marie Antoinette'de "vatan haini" olmaktan kurtulmuş olur!

İttihat ve Terakki'nin "silahşörü" Yakup Cemil'in torununun (Hasan Cemal) İttihat ve Terakki düşmanlarının "tetikçisi" olduğu bir dönemde, "dönekler"in "yeni tarih"i, Türkiye tarihine de el atmalıydı ve öyle de oldu.

Bir zamanların en keskin "solcu"larının topladığı, Amerikan emperyalizminin finanse ettiği "Tarih Vakfı", bu "yeni tarih"in yazılmasının "temiz vakfı" olarak ortaya çıkmıştır. Revizyonist kesimlerin "dönekler"inden Oya Baydar'a "sendikalar ansiklopedisi"ni hazırlattıran onlardır. Ancak onlar görevlerini kendilerini finanse eden emperyalist ülkenin istemlerine uygun olarak yerine getirdikleri için, temel işlevleri "globalleşen dünya"nın "yeni tarih"inin propagandasından ibarettir. İstenilen ve beklenen, bu propagandanın etkisiyle değişik "tarihçiler"in ideolojik etki altına alınması ve bu etki çerçevesinde "bağımsız tarihçiler", yani kendi "kurumları" içinde yer almayan "tarihçiler" aracılığıyla "yeni tarih"i yaygınlaştırmaktır.

"Tarih Vakfı", değişik "projeler üreterek" binlerce işsiz "eski solcu"ya yeni "iş" olanakları yaratarak "dönekleşme"yi teşvik ederken, Osmanlı tarihini ve Cumhuriyet tarihini yeniden düzenlemeye koyulmuştur. İşe başladıkları yer Yalçın Küçük'ün "tezler"inin bittiği yerdir. Böylece 12 Eylül sonrasında Yalçın Küçük'le başlayan "amatör tarih yazımı" kurumlaştırılmıştır.

Cumhuriyet dönemine ilişkin ilk büyük "tarih" keşfinin "onuru" Yalçın Küçük'e aittir.

Yalçın Küçük'ün bu keşfine göre, Kur-

* Ayşe Düzkan, kendi tanıtımıyla "radikal feminist", *Radikal* gazetesi yazarı, ÖDP'li ve "2005 Nobel Barış Ödülü"ne aday gösterilen 1000 kadından biri".

** "*Marie Antoinette*", Aykırı Yayıncılık, Aralık 2003.

tuluş Savaşı'nın ilk düzenli ordu çatışması olarak **bilinen** I. İnönü Savaşı (Ocak 1921) hiç gerçekleşmemiştir. Mustafa Kemal'in cephe komutanı İsmet Paşa'ya "siz orada düşmanı değil, milletin makus talihini yendiniz" sözleriyle ünlenen II. İnönü Savaşı ise, gerçek bir "savaş" değildir.

Yalçın Küçük'e göre, Ankara'da, Çerkez Ethem'in Kuva-yı Seyyaliye'sine karşı düzenli ordu kurulmasını isteyen Mustafa Kemal, BMM'deki muhalefet karşısında zor durumda bulunduğundan bir "başanya" ihtiyacı duymuştu. Böylece "I. İnönü zafer"i icat edilmişti! Aynı şekilde II. İnönü savaşı, Yunan ordusunun havanın savaşa uygun olmadığını görerek çekilmesiyle ortaya çıkmış bir "durum"dan ibaretti. Dolayısıyla buna da "sa-vaş", sonucuna da "zafer" denilemezdi.*

"Kırmızı kaşkollu" Yalçın Küçük'ün bu ilk "tarih keşfi"yle birlikte Cumhuriyet tarihi "mercek altına" alınmıştır. Artık her isteyen, bu "tarih"te yer aldığı söylenen her olguyu istediği gibi yorumlamaktan öte, yok kabul edebilir hale gelmiştir.

Daha sonraki her türden "yazılı ve sözlü tarih" çalışmalarna "emsal" teşkil eden bu Yalçın Küçükvari tarih yazımı, "amatör tarihçiler"nin, ne tarih bilgisine, ne de ilgili konuya ilişkin bilgiye sahip olmaksızın fikir ortaya atabilecekleri bir tarihçilik süreci başlatmıştır.

Sürecin devamında Çerkez Ethem "dosyası" tozlu raflardan indirilmiştir. "Çerkez Ethem bir hain miydi?" sorusunu yanıtlamak için kollan sıvayan "tarihçiler"nin buldukları şey, Çerkez Ethem'in ne kadar "vatanperver" olduğu, Anadolu işgaline ne denli karşı çıktığı ve bu uğurda yaşamını bile feda etmekten çekinmediği, abilerinin sözleriyle, yaşayanların "sözlü" tanıklığıyla gösterildi. Böylesine "vatanperver" bir kişi, şüphesiz "hain" olamazdı! Üstelik Ankara'nın "milli ordu" güçleri karşısında yenilgi-

* "Silahlı kuvvetlerin belirli bir noktada toplanması başlı başına bir muharebeyi mümkün kılar, fakat bu o muharebenin mutlaka cereyan edeceği anlamına gelmez. Şimdi bu olanağa bir gerçek, bir fiili durum gözü ile bakmak gerekir mi? Kuşkusuz. Çünkü sonuçları bakımından öyledir, ve bu sonuçlar, ne olurlarsa olsunlar, kendilerini göstermemezlik edemezler. İmkân dahilindeki çarpışmalara, sonuçları bakımından, gerçek çarpışmalar gözü ile bakılmalıdır." (Clausewitz, *Savaş Üzerine*, s. 210, May Yay..)

ye uğradıktan sonra Yunan ordusuna sığınmış olmasına rağmen, "milli ordu"ya karşı savaşmayı bile kabul etmemişti. Böylesine "onurlu" bir "vatanperver" nasıl hain olabilirdi ki!

Bu "yeni tarih" okunduğunda sanılır ki, Çerkez Ethem, Ankara hükümetine karşı savaşa girmemiş, "milli ordu"yla savaşmamıştır. Onun tek yaptığı, Yunan ordusuna sığınmaktan ibarettir! Bunun nedeni de, Kemalistlerin kendisini ele geçirdiğinde idam edecek olmalarıdır. Yani "hayati tehlike" nedeniyle "güzelim vatanını" terk ederek Yunan ordusuna sığınmıştır.

Böylece Kurtuluş Savaşı tarihinin "zafer"leri ile "hainlik"leri yeniden yazıldı.

Ve "globalizm"e karşı yeni ve eski "Osmanlıcılar"ın ortaya çıkmasıyla birlikte, "son padişah" "Sultan Vahdeddin Han" hazretlerinin ihanetine sıra geldi.

"Sultan Vahdetin, eğer fedakarlık yaparak yurtdışına çıkmasa idi iç harp çıkardı. O, Anadolu hareketini başlangıcından itibaren destekledi. İleriki safhalarda birtakım gelişmelerden sonra, içeride kalması halinde iç savaş çıkabileceği düşüncesi ile fedakarlık yaparak vatanından ayrılmayı tercih etti. Vahdetin, başından beri Mustafa Kemal Paşa'ya destek veriyordu. Mustafa Kemal, Sultan'ın bilgisi ve emirleri ile hareket ediyordu. İstanbul'daki işgal kuvvetlerine karşı, 'Biz Anadolu'daki hareketi desteklemiyoruz' demesine rağmen, sürekli olarak Anadolu'daki gelişmelerden haberdar oluyor, maddi ve manevi destek veriyordu. Yani Anadolu'daki hareketin güçlenmesi ve tesirli hale gelmesi için zaman kazanmaya çalışıyordu. Hatta Mustafa Kemal'in Samsun'a çıkabilmesi için, İngilizlerden ve Fransızlardan izin bile almıştı."**

Görüldüğü gibi, "son Osmanlı"ya göre, Vahdetin büyük bir "fedakarlık" yaparak, ülkede bir iç savaş çıkmasını engellemiş bir "han"dır. Öyle ki, Vahdetin "han", Anadolu hareketini "maddi ve manevi" olarak desteklemiş bir "vatanperver" olmanın ötesinde, Mustafa Kemal bile "Sultan'ın bilgisi

** Ertuğrul Osman, "Son Osmanlı Anlatıyor", *Zaman*, 3 Ağustos 2004.

ve emirleri ile hareket etmiş”tir!

Fettullah Gülen ve müritlerinin olduğu kadar, her türden Osmanlıcı şeriatçıların “son han”ı Vahdettin’in “itibarını iade etme” çabaları, Yalçın Küçük gibi “yeni osmanlıcılar”ın piyasaya çıkmasıyla birlikte, daha da hız kazanmıştır. Ve Vahdettin “han”la “uzaktan akraba” olan, “demokratik sol”un “ebedi lideri” Bülent Ecevit, “Vahdettin hain değildi” hükmüyle “yeni tarih”te yerini aldı.

Bülent Ecevit’in “tarih araştırmaları”na göre, “Vahdeddin Han”, namı diğer “dinin biricik sultan han”ı, Osmanlı hazinesine el sürmemiş, İngiliz gemisiyle İstanbul’dan kaçarken yanına birkaç küçük eşya ve biraz altın dışında hiçbir şey almamıştır. Bu da, “dinin biricigi”nin “vatanperver”liğini gösteren en önemli kanıttır!

Şöyle diyor Ecevit:

“Kurtuluş Savaşı’na açıktan olmasa bile belirgin şekilde destek oldu. İstanbul’dan ayrılacağı zaman devletin elinde külliyetli altın ve para vardı. O, çok az bir miktar aldı. İstese tümünü alabilirdi. Saygıdeğer bir davranışta bulundu.”*

İşte devletin “parası”na el sürmeyen bu “tokgözlü” “saygıdeğer” “han” nasıl olur da “hain” olabilir di? O, yani “Sultan Vahdeddin Han”, ne yaptıysa “çaresizlikten” yapmıştı. İstanbul işgal altındaydı, Osmanlı’nın orduları dağıtılmıştı. Yapabileceği fazla bir şey olmadığından, İngilizlerin her istediğini yerine getirdi. Bu da, onun “masumiyet”inin bir kanıtı olarak kabul edilmeliydi.

Hürriyet gazetesinin kadrolu “tarihçi”si Murat Bardakçı, Bülent Ecevit’i desteklemek amacıyla “Sultan Vahdeddin Han”ın kendi kaleminden “masumiyet”ini şöyle açıklıyor:

“Ben, dindar bir insanım. ... Vazifemi çok karmaşık bir dönemde, bir insanın yapabileceği en iyi biçimde tamamladığıma bütün yüreğimle ve kat’iyetle inanıyorum.

İnsanın zaafı da söz konusu... ‘Beşer şaşar’ ifadesinin doğru olduğunu çok iyi biliyorum ama, aşılması zaten imkânsız olan savaş zamanının engellerini ve daha sonra mütareke ile ortaya çıkan güçlükleri ye-

nemediysem de, memleketimin iyiliği için yapmam gereken her şeyi yaptığımı iddia ediyorum.

Mütareke yıllarında ortaya çıkan bütün fâcialara ve olaylara karşı gerçi kalkan olmadım ama paratoner vazifesi gördüm ve öyle zannediyorum ki, bütün musibetleri de üzerime çektim. Kendimi feda ederek vatanı kurtarmaya çalıştım. Ama gelin görün ki, bugün yaşayan kurban benim; daha doğrusu fedakârlığın kurbanı!***

Zavallı “Son Yeniçeri”! Onun bu “hicap” duyan sözleri karşısında okuyanların gözleri yaşaracaktır! Böylesine “saygıdeğer”, böylesine “fedakar” bir “paratoner” nasıl “hain” olabilir ki!

O ki, “Sultan Vahdeddin Han”, “dinin biricik sultanı” Sevr Anlaşmasını ilk eline aldığı anda “keskin bir acı ve korkulu bir ürperti hissetmiş” birisidir. Bu nedenle “mecburi ve geçici imza taktiğiyle biraz zaman kazanmaya çalışmış” bir “vatanperver”dir.*** O ki, “Sultan Vahdeddin Han”, böylesine taktiklerle Anadolu Kurtuluş Hareketine “zaman kazandırmış”, dolayısıyla Kurtuluş Savaşının zafer kazanmasını sağlamış bir “kahraman”dır!

Böylece “Sultan Vahdeddin Han”ın “hain” olmak bir yana, Anadolu kurtuluş hareketinin “gizli kahramanı” olduğu kendi beyanları ve Bülent Ecevit’in tanıklığıyla kanıtlanmış olmaktadır!

“Gündelik yaşamda, herhangi bir *bakkal*, bir kimsenin olduğunu iddia ettiği ile gerçekten olduğu arasında ayırım yapmasını çok iyi bilir; ama bizim tarihimiz henüz bu basit bilgiye ulaşamamıştır. Bizim tarihimiz, her çağ için o çağın kendisi hakkında söylediklerine ve beslediği kuruntulara hemen inanır.”****

Tarihin, tarihsel olayların içinde yer alan kişilerin, kendi eylemleri hakkında kendilerinin düşünce ve yargılarıyla açıklanmayacağını ünlü tarihçi E. H. Carr şöyle açıklar:

“Tarihin, ‘insan niyetleriyle açıklanması’ ya da kişilerin kendi dürtü-

** Murat Bardakçı, *Hürriyet*, 24 Temmuz 2005.

*** Murat Bardakçı, *Hürriyet*, 24 Temmuz 2005.

**** Marks-Engels, *Alman İdeolojisi*.

* *Zaman*, 16 Temmuz 2005.

leri hakkında kendilerinin söyledikleri ya da 'bireylerin kendilerine göre nedenleriyle davranmış oldukları' temelini dayanarak yazılabileceğini ileri sürmek, ortada apaçık duran gerçeğe karşı çıkmaktır. Tarihin olguları, gerçekten de insanlar hakkında olgulardır, ama bireylerce, yalıtılmış olarak yapılmış davranışlar ya da bireylerin gerçek yahut hayali olarak kendilerini öyle hareket ettirdiğini sandıkları dürtüler hakkında olgular değildir. Bunlar, bir toplum içinde bireylerin birbirleriyle olan ilişkileri ve bireylerin kendi istedikleri amaçlardan çoğu kez değişik, bazen de bunlara tam karşıt sonuçları olan birey davranışlarından oluşan toplumsal güçler hakkındaki olgulardır.**

Marks'ın sözleriyle ifade edersek, "İnsanlar kendi tarihlerini kendileri yaparlar, ama kendi keyiflerine göre, kendi seçtikleri koşullar içinde yapmazlar, doğrudan veri olan ve geçmişten kalan koşullar içinde yaparlar." Engels'in deyişiyle, "İnsanlar, herbiri bilinçli olarak istedikleri kendi amaçlarını izleyerek, bu tarih nasıl bir biçim alırsa alsın, kendi tarihlerini yaparlar, ve işte bu başka başka doğrultularda etki yapan sayısız iradenin ve bunların dış dünya üzerindeki çeşitli yankılarının bileşkesi, tarihi oluşturur."*** Dolayısıyla belirli bir tarihsel dönem ele alındığında, bu tarihsel dönemde yer alan insanların tek tek istekleri ve iradeleri tarihi oluşturmaz. Çoğu durumda bireylerin eylemlerini yöneten düşüncelerine karşın, eylemleri bambaşka sonuçları ortaya çıkarır. Tıpkı 1977 seçimlerinde mecliste çoğunluğu sağlayamayan Bülent Ecevit'in "moteller"de yapılan "transferler"le hükümet kurması gibi, kendisinin o zamana kadar savunduğu ilkelere aykırı davranışlarda bile bulunurlar. Artan faşist milis saldırılar ve katliamlar ile TÜSİAD patronlarının üretimi durdurmaları karşısında tek çıkış yolunun halkın silahlandırılması olduğunu gördüğünde, "ikinci Kerensky olmayacağım" diyen Bülent Ecevit'in yaptığı şey, 12 Eylül askeri darbecilerini işbaşına getirmek

olmuştur.

Bugün Türkiye'nin **yakın tarihi** yeniden yazılmaya çalışılmaktadır. Ermeni katliamından İttihat ve Terakki dönemine, Osmanlı devlet yönetiminden Anadolu kurtuluş savaşına kadar yakın tarihin bu yeniden yazımıyla, "eski tarih"ın üzerinde yükseldiği varsayılan "ulusal devlet" yeniden biçimlendirilmek istenmektedir. İnanılmaktadır ki, insanlar kendilerini bir "şey" olarak düşündükleri için "o şey"e uygun biçimde davranırlar. Örneğin insanlar kendilerinin "laik" bir geçmişe sahip olduklarına inandıkları için "laik"tirler. Dolayısıyla onların davranışlarını değiştirebilmek için, onların "geçmiş"lerine olan inançlarını değiştirmek yeterli olacaktır!

"İnsanlar, şimdiye kadar, kendileri hakkında, ne oldukları ya da ne olmaları gerektiği hakkında her zaman yanlış fikirlere sahip olmuşlardır. Sahip oldukları ilişkileri, Tanrı hakkındaki, normal insan hakkındaki vb. tasarımlarına uygun olarak düzenlemişlerdir. Kendi beyinlerinin ürünleri, onları yaratan beynin üstüne çıkmıştır. Yaratıcılar, kendi yaratıkları şeyler önünde secdeye varmışlardır. Öyleyse onları, boyunduruğu altında ezildikleri kuruntulardan, fikirlerden, dogmalardan, hayali yaratıklardan kurtaralım. Fikirlerin egemenliğine karşı başkaldıralım. Biri, insanlara bu yanılsamaları değiştirip, yerine insanın özüne uygun düşen düşünceler koymayı öğretelim diyor, bir başkası, bu yanılsamalara karşı eleştireci bir tutum almayı öğretelim onlara diyor, bir üçüncüsü ise, bunları kafalarından çıkarıp atmalarını öğretelim diyor ve – bugünkü gerçekliğin böyle çökeceğini iddia ediyorlar...

Bir zamanlar, yürekli adamın biri, insanların, salt verçekimi fikrine saptandıkları için suda boğulduklarını sanıyordu. Ona göre, insanlar, örneğin, bunun dinsel boşanlara dayanan bir düşünce olduğunu söyleyerek bu fikri kafalarından çıkarıp atsalardı, ondan sonra artık her türlü boğulma tehlikesinden korunmuş olurlardı. Ömrü boyunca, bütün istatistiklerin, sayısız ve boyuna yinele-

* E. H. Carr, *Tarih Nedir?*, s. 62-63.

** Engels, *Feuerbach ve Klasik Alman Felsefesinin Sonu*, s. 56.

nen tanıtılarla zararlı sonuçlarını kendisine gösterdikleri bu yerçekimi yarılsamasına karşı savaştı durdu.”*

Burada yeni tarih yazıcılarının bireysel düşüncelerini ve bu düşüncelerinin ifadesi olan bireysel ya da topluluksal çıkarlarını bir yana bırakarak, yapmak istediklerini şöyle özetleyebiliriz:

Bu ülkenin insanları, kendilerinin boğulmasına yol açan “yanlış tarih bilgisi”nden kurtarılacak olurlarsa, Ermenilere, Pontus Rumlarına ve diğer azınlıklara karşı soykırım yaptıklarını; Anadolu’nun gerçek sahibi olmayıp, bu toprakların işgalcisi olduklarını; Osmanlıların bin yıl değişik dil, din ve ırktan insanları “ahenk” içinde bir arada tuttuğunu kabul ederlerse “yerçekimi” düşüncesinden kurtulmuş olacaktırlar. Dolayısıyla bir daha “boğulma” tehlikesini yaşamayacaklardır. Bu topraklar üzerinde, bu “coğrafya”da binlerce yıl dostluk ve barış hüküm sürecektir. Rum Türk’e, Türk Ermeni’ye, Kürt Türk’e, Türk Kürt’e düşman olmayacaktır.

“Böyle olsun” diyecektir Anadolu insanı, yüzyılların ezilmişliğiyle ve bu ezilmişliğin getirdiği yorgunlukla. Eğer “tüm sorunlar”, “Sultan Vahdeddin Han”ın “hain” olmadığını kabul edilmesiyle çözümlenecekse, varsın “hain” olmasın diyeceklerdir. Eğer 1919-1922 Kurtuluş Savaşı, Anadolu’nun “Türkler tarafından ikinci kez işgali” olduğunun kabul edilmesiyle “sorunlar” halidilecekse, ikinci kez “işgalci” olmayı da kabul edeceklerdir. Hatta “Ermeni soykırımını” kabul ettikten sonra “soykırım tazminatı” olarak toprak verilmesi gerekirse, gecekonduyunun karşısındaki “kamu arazisi”nin onlara tahsis edilmesinden de hiçbir rahatsızlık duymayacaktır. Yeter ki kendilerine de gecekonduyunun tapusu verilsin.

Onlar, alışlagelmiş sol söylemle ifade edersek, “yol, su, elektrik, kanalizasyon, iş ve aş” istemektedirler. Kendi yaşadıkları topraklarda yoksulluktan, aşağılanmaktan, devlet memurları tarafından adam yerine konulmamaktan şikayetçidirler. Eğer “Sultan Vahdeddin Han” “hain”likten kurtarılanca kendilerinin bu “sorunlar”ı sona erecekse, “Sultan Vahdeddin Han”ı cumhurbaşkanı bile yapmaya razı olacaklardır.

Onlara denildi ki, yabancı sermaye iyidir, yabancı sermaye ne kadar çok gelirse, o kadar çok iş ve aş olacaktır. Ve onlar sessiz biçimde bu söylenenleri kabul ettiler.

Onlara denildi ki, “kamu kuruluşları” özelleştirilmelidir. Aksi halde bu “kamu kuruluşları”nın zararlarını ödemek zorunda kalacaksınız. Bu da sizlerin daha fazla vergi ödemesi, daha az gelir sahibi olmanıza yol açacak. Bunu da kabul ettiler.

Onlara hep söylenildi ve onlar hep söylenenleri sessizce kabul ettiler.

Şimdi oyunun son perdesine gelindi. Maddi dünyadan “manevi dünya”ya geçildi. Her zaman olduğu gibi “globalizm” dünyasının yeni işbirlikçileri küçük-burjuva aydınlarının başını çektiği yeni “tarih felsefesi”, “manevi dünya”nın temel taşı yapıldı. “Globalizm” karşısında “Türk ulusal devleti”nin, tanımlanamayan bir “Türk ulusu” na dayanarak daha fazla ayakta duramayaacağına inandırılmış küçük-burjuvalar, bu yeni “tarih felsefesi”ne ve onun “popülist tarih” yorumuna dört elle sarıldılar. “Üniter Türk devleti”nin ayakta kalabilmesi için yeni bir temele, daha kapsayıcı bir temele sahip olması gerekiyordu. Ve “din”in böyle bir temel olabileceği düşünüldükçe, “milliyetçilik”in yerine “ümmeçilik” daha kapsayıcı bir temel olarak ortaya çıkıyordu. Ama “ümmeçilik”in “şeriatçı” özü “laik” küçük-burjuvaları korkutuyordu. İşte burada ortaya atılan çözüm “Osmanlılık” oldu. Artık “Türk ulusu”nun korkması gereken bir şey kalmamıştı. Yapılması gereken tek şey, cumhuriyetten saltanata, monarşik yönetime geçmekten ibaretti. Bu monarşik yönetim “meşruti monarşi” olmalıydı. II. Abdülhamit’ten Vahdettin’e kadarki dönemde olduğu gibi “meşruti monarşi”, yeni Türkiye’nin birliğini ve beraberliğini sağlayabilecek tek çözümdü. Bu çözüme “hilafet” makamı da eklendiğinde, tüm “islam dünyası”, Bağdat halısı gibi, Türklerin ayaklarının altına serilecekti. Hem zaten Bulgaristan’da böyle yapılmamış mıydı? Kral ülkesine dönüp, “demokratik” seçimler sonucunda cumhurbaşkanı olup, ülkesinin AB’ye girmesini sağlamamış mıydı?

İşte “Sultan Vahdeddin Han”, dinin biricik hanı “hain”likten kurtarılarak “Osmanlı”lığa doğru bir adım daha atılmıştır. Ancak ortada bazı sorunlar vardır. “Neo-Otto-

* Marks-Engels, *Alman İdeolojisi*.

man” devleti için bir “baş” lazımdı. Ama “Osmanlı hanedanı”ndan arta kalanlardan böyle bir “baş” bulmak neredeyse imkansızdı. Avrupa’nın kraliyet ailelerinden yapılacak bir “transfer”le bu sorun çözümlenemeyeceğinden, “baş”sız bir “neo-ottoman” devlete razı olmak gerekiyordu. Bu da, ister istemez “cumhuriyet”in kalması demekti. “Cumhuriyet” yeni “tarih felsefesi”yle yeniden tanımlanmalıydı.

Bu aşamadan sonra iş “felsefe” alanına girdiği için, halkın ilgi alanının dışına çıkar. Felsefe, halkın değil, “felsefeciler”in işidir. Halk denilen insanlar, doğar, büyür ve ölür. Onların “felsefe” yapmaya da, “felsefe” dinlemeye de bilgileri ve zamanları yoktur. Küçük-burjuva aydınlarının ve kendilerini “tarihçi” zannedenlerin tüm inançlarına ve iddialarına karşın, **tarihi yapanlar** ise onlardır. Ne denli reddedilirse reddedilsin, **tarih, sınıf mücadelelerinin tarihidir** ve halk, bu mücadelede yer alan “aşağıdaki” sınıfların ortak adıdır. Küçük-burjuva aydınları kendilerini “halkın sözcüsü” olarak ne denli görürlerse görsünler, “toplum mühendisliği” yapabileceklerine ne denli inanırlarsa inansınlar, tarihi yapanlar halklardır. Tarih göstermiştir ki, halkları güdülecek “koyun sürüsü” olarak görenler, her zaman kafalarını iyi korumalıdır, aksi halde o güzelim fikirlerle dolu güzelim kafalarını giyotinde kaybetmeleri kaçınılmazdır.

Tarihin bu gerçeğine rağmen, yine “ta-

rih” adına “tarihin yargıçları” ortalıkta dolaşmaya devam etmektedir. Adlarının Murat Belge, Murat Bardakçı ya da Bülent Ecevit, Fettullah Gülen olmasının bir önemi yoktur. Onlar “tarihin yargıçları” olarak görev başındadırlar. Onlara söylenebilecek son söz, ünlü İtalyan burjuva aydını (Gramsci dille ifade edersek “geleneksel büyük aydın”) Croce tarafından söylenmiştir:

“Suçlamada bulunanlar şu önemli noktayı unutuyorlar ki (ister adliye, ister ahlak mahkemesi anlamına), bizim mahkemelerimiz, yaşayan, eylemde bulunan ve tehlikeli olabilen kimseler için kurulmuş zamanımızın mahkemeleridir; oysa öteki kimseler, kendi zamanlarının mahkemelerinde yargılanmışlardır ve ikinci kez mahkum edilemez ya da bağışlanamazlar. Onlar her ne olursa olsun, herhangi bir mahkeme huzurunda sorumlu tutulamazlar; salt şu nedenledir ki, artık huzura ermiş geçmişin insanlarıdır ve bu sıfatla ancak tarihin konusu olabilirler ve yaptıklarının ruhuna nüfuz eden ve onları anlayan yargıçlar dışında hiç kimse tarafından yargılanamazlar... Tarih anlatıyoruz diye yargıçlık taslayıp, tarihin görevi bu olduğu inancıyla şunu mahkum edip bunu bağışlayanlar ... genellikle, tarih duygusundan yoksundurlar.”*

Hayat Ne Kadar Değişti! STK'lar Bile Yozlaşmış!

Yıllar ve yıllar önce, bugünkü gençliğin daha yeni emeklemeye başladığı günlerde, 1983'lerde *Cumhuriyet* gazetesinde bir "yıldız" doğuyordu. Adı sanı o güne kadar fazla bilinmeyen bu "yıldız", "tüketici hakları savunucusu" olarak *Cumhuriyet*'te yazmaya başladığı andan itibaren "ünlendi".

Sonra "yıldız"ı daha da parlayan bu "tüketici hakları savunucusu", yüksek transfer ücreti karşılığında gazetesini değiştirdi. Artık "Abdi İpekçi'nin" gazetesinde Aydın Doğan'ın hizmetindeydi. Ama olsundu, o yeni gazetesi sayesinde daha geniş kitlelere ulaşabilecekti ve daha fazla "tüketici'nin haklarını savunabilecekti.

12 Eylül askeri yönetiminin terörünün alabildiğine sürdüğü, aylar süren işkencelerin yapıldığı ve insanların idam edildiği bir dönemde, ülkedeki ilk "sivil inisiyatif"in başlatıcısı olan bu "tüketici hakları savunucusu" **Meral Tamer**'den başkası değildi.

Yeni gazetesinde "tüketici şikayetlerini", "sizi gazetemde teşhir ederim" diyerek tehditle halleden ve bu tehdit yoluyla "tüketici hakları'nın "yılmaz savunucusu" haline gelen Meral Tamer'in ünü ve geliri sürekli arttı. Her zaman gazeteye yazı konusu olabilecek bir "tüketici hakkı" buldu ve yazdı. Tüm şirketler ve şirket yöneticilerinin "korkulu rüyası", tüccar ve esnafın "tüketici"ye kötü davranışlarına "göz yummayan" bu "sivil inisiyatif" başlatıcısı Meral Tamer, giderek ününü uluslararasılaştırdı. Artık ülkede faaliyet yürüten ve yürütecek olan her uluslararası şirket onun kapısını aşındırmaya, telefonlarını çaldırmaya ve ondan randevu alabilmek için araya "adam" koymaya bile

başlamıştı. Onun adının geçtiği yerlerde "üreticiler ve satıcılar" hizmette kusur eyleyemezlerdi. İtibarının zirvesine ulaştı.

Bir süre sonra "tüketici hakları"ndan "tüketici hizmetleri"ne doğru büyük bir salto atan Meral Tamer, artık "küçük insanların"ın "daha iyi hizmet" alması için savaşan bir "savaşçı"ydı.

Muslukçudan televizyon tamircisine, tüpçüden ekmekçiye kadar "tüketici hakları'nı hiçe sayanlara karşı savaşıyordu. O, "yılmaz tüketici hakları savaşçısı" olarak kendisini "aşan" biri olduğu için, ithalatın tümüyle serbest bırakılmasıyla konu sıkıntısı çekmeye başladığında "trafik canavarı"na karşı savaşa girdi. Marmara Depremi sonrasında en hızlı "müteahhit avcısı" oldu. Bu uğurda ceza bile aldı. Gazetedaşı Ece Temelkuran Porto Allegro'ya giderken, o Davos zirvesinde "tüketici hakları'nı savunuyordu. Davos'ta ülkeye yatırım yapmayı düşünen uluslararası şirket yöneticilerine "tüketici hakları dersleri" verirken, yerli işbirlikçilerinin uluslararası yatırımlarının en hararetle destekçisi oldu. Ne de olsa, yerli işbirlikçiler onun "tüketici hakları" kamçısıyla eğitilmişlerdi, artık dünyanın hiç bir yerinde "hak" yiyemezlerdi. Onlara yardım etmeyip de kime edecekti?

Rusya'da mağaza açan ünlü Beymen'in sahibi ve "sivil toplum hareketi'nin "savaşçısı" Cem Boyner'in şu sözlerine, büyük bir iş yapmış olmanın verdiği "iç huzur"la köşesinde yer veriyordu:

"Rusya mağazamızı açarken bütün personeli Ruslardan seçtik. Ancak onları müşteriye çok özel servis

vermek üzere eğitmemiz çok zor oldu. Mesela ayakkabı reyonundaki personel, ‘Şimdi ben müşteriye ayakkabı giydirirken yere mi eğileceğim’ diye soruyor. Tabii eğileceksin, ayakkabı başka türlü giydirilmez ki... Açılıştta onlara örnek olsun diye ben de Rus müşterilerimizin önünde yerlere eğileceğim...”*

Böylece Meral Tamer’in “tüketici hakları”yla başlayan, “daha iyi hizmet”i esas alan “tüketici hizmetleri” ile süren “sivil insiyatif”i, “hizmetçi-uşak” zihniyetiyle inkişaf etmiş ve nihayetinde “daha iyi hizmet daha iyi hizmetçi ile mümkündür”e ulaşmıştır. Bu amaca boyun eğmeyenlere boyun eğdirilecektir.

12 Eylül’ün işkence ve idamları sürerken “tüketici hakları”yla ünlenen Meral Tamer, her zaman “siyaset dışı” (apolitik) birisi olmamıştır. Onun inancına göre, “tüketici hakları”na saygısı olmayan birisinin “insan haklarına” saygısı hiç olamazdı. Tıpkı hayvanları sevmeyenlerin insanları sevmeyeceği tekerlemesi gibi. O ve onu izleyenler ne yaptılarsa “tüketici insan” için yaptılar. Bu amaçla politikaya da bulaştılar, politika da yaptılar. Tıpkı “kariyer de yaparım, çocuk da yaparım” diyen reklam filminde olduğu gibi.

“Türkiye’nin AB’ye entegrasyon sürecindeki donanımlı eleman açığının kapanmasına yardımcı olmak üzere Boğaziçi Üniversitesi’nde Avrupa Çalışmaları Master Programı”nın tanıtımını yaparken şöyle yazıyordu:

“Programa katılanlar AB kurumları, Avrupa Konseyi, Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı gibi uluslararası kurumların yanı sıra, özel sektör firmaları, medya, tanıtım, danışmanlık, araştırma ve düşünce üretimi şirketleri, sivil toplum örgütleri ve üniversitelerde Avrupa bağlantılı üst düzey kariyerler için gerekli donanımı kazanabilecekler.”**

Böylece “sivil toplum örgütleri”nin “Avrupa bağlantılı üst düzey kariyer” olanakları sunduğunu ilan etti. Bundan sonra “ka-

riyer planlaması” yapacak olan her kişi, kolayca planlama listesine “sivil toplum örgütleri”ni ekleyebilirdi. Böylece “sivil toplum kuruluşları” (STK) “üst düzey kariyer” olanakları sunan işyerleri haline geldi.

Sonra Bülent Ecevit’in DSP’sine yönelik “toplum mühendisliği”nden sonra sıra Deniz Baykal ve CHP’ye gelince, “tüketici hakları” savunucusu Meral Tamer de, Doğan “medya holding”in bir mensubu olarak, işbaşı yaptı. Ne de olsa “siyaset”, “halka hizmet” demektir, “halka hizmet”in olduğu yerde “tüketici”ler vardı ve “tüketiciler”in olduğu yerde o da olmalıydı. Kambersiz düğün olamazdı..

Böylece “siyaset tüketicileri” için “siyaset”e el attı.

Önce, “*Sol öldü ve yeniden doğmaya cak*” fetvasını verdi. (19 Ocak 2005) Sonra köşesini Prof. Dr. İlhan Tekeli’ye açtı. Prof. Dr. İlhan Tekeli’nin, tüm geçmiş “sol” kariyerine meydan okurcasına, “iktidar olmayı hedeflemeyen sol parti” için, “TÜSES, SODEV, SDD ve TESAV gibi **sosyal demokrat sivil toplum kuruluşları**”nın katılımıyla “sivil insiyatif” başlattığını, “siyaset tüketicileri”, Meral Tamer sayesinde öğrendiler. Artık siyaset, “son dönemde etkinlikleri artan STK’ların içinde yer aldıkları” örgütlenmelere dönüşecekti.

Ve bugüne gelindi.

22 Temmuzda Meral Tamer, “*STK’ların tartışmaya var mısınız?*” başlıklı köşe yazısıyla yeni bir evreye girdi. Yazısında, “üye aidatlarıyla ayakta duran ve halkın taleplerini seslendiren STK’ların yerini, parayı verenin düdüğünü çalan STK’lar”ın aldığından şikayet ediyordu. Bu yeni evreye girerken Meral Tamer “özgeçmişini” şöyle özetliyordu:

“Yıl 1983: Türkiye’de tüketici haklarının korunması hareketini, Cumhuriyet’te başlatıyoruz. Bir kaç ay sonra da, o dönemde tek kanal olan TRT’de tüketicinin bilinçlenmesi ve haklarına sahip çıkması için programlar hazırlamaya başlıyorum.

Yıl 1990: Tüketici artık kalitesiz malın ‘kader’ olmadığını kavramış, bilinçlenmiş; arkasında Cumhuriyet gibi o dönemde 135 bin tirajlı ve çok prestijli bir desteğin de verdiği güvenle, hakkını aramakta kararlı hale gelmiş. Cumhuriyet’te 7 kişilik eko-

* Meral Tamer, “Cem Boyner bugün, Rusların önünde yerlere eğilecek!”, *Milliyet*, 2 Aralık 2004.

** Meral Tamer, “AB için, lokomotif insan gücü”, *Milliyet*, 13 Mayıs 2003.

nomi servisimizin bulunduğu odamız, artık haklarını arayan tüketicilerin taleplerine dar geliyor. Ve sorunları birlikte çözmeye çalıştığımız sevgili Ayşe Akman, Cumhuriyet okuru tüketicilerle birlikte Türkiye'nin ilk tüketici derneği TÜKODER'i kurarak Kadıköy'e taşıyor.

Ben, 7 yıllık çabamın meyvesi olan bu derneğe, başlangıçta üye bile olmuyorum. Çünkü bana, 'Gazeteci, her kesime belli bir mesafede durmalı' diye öğretilmiş!

1-2 yıl sonra TÜKODER'e üye oldum tabii. Hatta başka dernek ve vakıflara da: Alman Liseliler Derneği, Tarih Vakfı, Teknoloji Yönetimi Derneği, Bilim Merkezi Vakfı, Spor Yazarları Derneği, ENKA Spor...

Yıl 1993: Artık ben 'Cüzdanınızda kaç derneğin üyelik kartı var?' diye, okurlarımı dernek üyeliğine teşvik edecek yazılar yazar olmuşum. 8 milyon nüfuslu İsveç'te 50 milyon civarında dernek üyelik kartı bulunduğuna işaret edip, 'Her İsveçlinin cebinde 6-7 tane dernek kartı var' türünden hatırlatmalar yapıyorum. Amerika'da üye sayıları 4-5 milyonu bulan ve salt üye aidatlarıyla ayakta duran güçlü tüketici örgütleri sayesinde Amerikalı tüketicinin kral olduğunu yazıyorum.*

Ama o, şimdi "düş kırıklığı" yaşıyor. Kendi deyişiyle, Haziran 2005'de "gazetesinin" başlattığı "Baba Beni Okula Gönder" kampanyasıyla, "kamuoymunda saygın bilinen bazı STK'ların, aslında gönüllülükle hiç alakalarının olmadığını ve tamamen bir şirket gibi çalıştıklarını" "öğrenmiş"tir. Bu "düş kırıklığıyla" STK'ları tartışmaya açmıştır.

O, Davos'ta olduğundan tanışamadığı, Ece Temelkuran'ın Porto Allegra toplantılar sayesinde tanıştığı "aktivistler" sayesinde, "STK'lar kolonyal dönemin misyonerleri gibi kullanılıyorlar artık. ABD nereye gidecekse, önceden STK'lar gidiyor. Ne kadar çok STK görürseniz o kadar emin olabilirsiniz

ki, bir felaket yaklaşıyor. Çokuluslu şirketler gelmeden STK'lar gelip araziyi işgal ediyorlar" "gerçeği"yle yüzyüze gelmiştir.

Diyor ki:

"Çoğu STK; parayı verenin düdüğünün çalındığı, toplumsal sorumluluk projesi görüntüsü altında şirket reklamlarının yapıldığı etkinliklere imza atar hale geldi.

Bilmem farkında mısınız? Artık STK yöneticiliği diye bir meslek var. Yöneticiyseniz kazancınız ayda 4-5 milyardan başlıyor. Bazı danışmanlık şirketlerinin 3-5 aylık pahalı sertifika programlarına katılarak STK yöneticisi olabilmek mümkün.**

Artık Meral Tamer de "uyanmış"tır. STK'ların paralarının şirketlerden geldiğini, şirketlerin "imaj"larını düzeltmenin birer aracı olduğunu vs. nihayet "anlamış" görünmektedir.

Şüphesiz bir küçük-burjuva "soltrak" aydınının yıllar sonra bazı "gerçekleri" görmüş olması da bir şeydir.

Yıllarca "Amerika'da tüketici kral" diye yazılar yazan, Beymen gibi "tüketici haklarına saygılı" şirketlerin "imaj maker"lığını "gönüllü" olarak yerine getiren (ama yine de kursağında hiç şirket parası olmadığını yemin ederek söyleyebilir) bir kişinin, yıllar sonra "gerçekler"i gördüğünde ondan beklenen, üyesi olduğu "dernek ve vakıflar"ın gerçeklerini yazmasıdır. Üstelik isim ve adres vererek. Ancak bu "gerçekler"i yazmaya, 12 Eylül askeri cuntasının "tek kanal olan TRT'nin kapısını kendisine neden açtığını açıklamakla başlamalı, "temiz vakıflar"ın neden "temiz" olmadıklarını da anlatmalıdır. Tabii üyesi olduğu ENKA Spor'un ENKA şirketiyle ve onun reklamıyla hiçbir ilişkisi olmadığını da. Aksi halde, "STK gerçekleri" üzerine köşesinde tüm yazdıkları ve yazdırılanların, "profesyonelleşmiş STK'lar" içinde eski itibarını yitirmesinin yarattığı "düş kırıklığı"ndan ve itibarını yeniden kazanma çabasından başka bir anlamı olmayacaktır.

* Meral Tamer, "STK'ları tartışmaya var mısınız?-I", *Milliyet*, 22 Temmuz 2005.

** Meral Tamer, "STK'ları tartışmaya var mısınız?-II", *Milliyet*, 23 Temmuz 2005.

IRA [İrlanda Cumhuriyetçi Ordusu]

İngiltere’de son dönemde gerçekleştirilen “İslamcı terör” eylemlerinin yaratmış olduğu “tedirginlik” ortamında, IRA’nın “*her tür şiddet eylemine son verdiğini*” açıklaması, Tony Blair tarafından yapılan “*benzersiz öneme sahip bir adım olduğu*” değerlendirmesiyle birlikte “medya”da yer aldı.

Tony Blair’in “benzersiz önem” atfetmesine ve “İslamcı terör”ün yarattığı tedirginliğe rağmen, IRA açıklaması İngiliz kamuoyunda olduğu kadar, dünya kamuoyunda da fazlaca önemsenmedi.

Buna rağmen IRA’nın “silah bırakma” açıklaması, Amerikan emperyalizminin ve onun yardakçısı İngiliz emperyalizminin saldırganlığına karşı “birşeyler” yapılması gerektiğini ve bunun ancak silahlı mücadeleyle olabileceğini düşünen kesimlerde “burukluk” yarattı. Diğer yandan PKK’nin yeniden silahlı eylemlere ağırlık vermesiyle ortaya çıkan “gerginlik” ortamında, bu gelişmeden “rahatsız” olan çevreler açısından IRA açıklaması bir “fırsat” olarak kabul edildi. “Globalizm” sevdalısı kesimler için ise, “silahla bir yere varlamayacağı” demagogjisini desteklemek için bulunmaz bir fırsat olarak görüldü.

İngiliz *Guardian* gazetesinin “35 yıl süren bombalar ve kanın ardından, kısık bir ses IRA’nın savaşını sona erdirdi” başlığıyla duyurduğu IRA açıklamasını, Tony Blair ile Türkiye **dışında** kimsenin fazlaca önemsememesi de kimsenin dikkatini çekmedi. Tony Blair’in Irak işgalinden itibaren sürekli “değer yitirmesi” göz önüne alındığında, onun IRA açıklamasına biçtiği değer, şüphesiz anlaşılabilir. Ama Türkiye’de gösterilen “ilgi” bunun tam tersiydi.

Bunun nedeni, IRA’nın, İrlanda’nın bağımsızlığı için mücadele eden **silahlı** bir örgüt olduğu için “sol”da kabul edilmesi, dolayısıyla silahlı mücadeleyi sona erdirdiğini açıklamasıyla “sol çizgiyi” terk ettiği düşüncesidir. IRA açıklamasının yaratmış olduğu “düş kırıklığı”, ülkemizde yürütülen her türlü silahlı mücadelenin kendi meşruiyetini dünya çapındaki silahlı mücadelelerin varlığına ve doğruluğuna bu mücadelelerin eylemlerine dayandırmasının bir ürünü olmuştur. Bu nedenle, Latin-Amerika’daki gerilla savaşlarından ETA’ya ve IRA’ya kadar tüm silahlı örgütlenmelerin, kendiliğinden “sol”, dolayısıyla “devrimci” örgütler olarak görülmesi ne denli yanlış bir kavrayış idiyse, bu silahlı örgütlerin, silahlı mücadeleyi terk edişlerinin yaratmış olduğu “olumsuzluklar” da, aynı biçimde yapay ve propagandif olmaktan ve “psikolojik savaş”tan öte bir öneme sahip değildir.

Mahir Çayan yoldaşın açık biçimde ifade ettiği gibi, “Gerilla savaşı kavramı, kavram olarak tek başına nitelik belirleyici değildir. Merkezi otoriteye karşı mahalli mütegalibe de, düzenli birlikleri yenilmiş bir ordu da düşmanına karşı gerilla savaşı yürütebilir.”

Dolayısıyla bir örgütün silahlı mücadele ve bunun bir biçimi olarak gerilla savaşı (şehir ya da kır gerilla savaşı) yürütüyor olması, o örgütün **niteliğini** belirlemez. Diğer bir ifadeyle, örgütün niteliğini belirleyen, onun eyleminin içeriğidir. Bu da, mücadelenin **sınıf** karakteriyle ve **sınıfsal** hedefleriyle belirlenir.

Marks-Engels’in 1848 Devrimleri üzerine yaptıkları değerlendirmede, “demokratik

küçük-burjuvazi, toplumsal koşulların mevcut toplumu kendisi için olabildiğince katlanılabilir ve rahat hale getirecek bir değişiklik için çabalar” saptamaları, aynı zamanda sınıf niteliğinin mücadelenin ulaşabileceği hedefler üzerindeki etkisini de açıkça gösterir.

Bu nedenle, bir hareketin ve o hareketi temsil eden örgütün **sınıfsal** niteliği bir yana bırakılarak, sadece mücadelenin biçimine ve ilan edilen hedeflerine bakılarak yargıya varmak olanaksızdır.

İkinci olarak, dünyanın pek çok yerinde kendisini “marksist” ya da “komünist” olarak tanımlayan pek çok örgüt de silahlı mücadele yürüttüğü gibi, silahlı mücadeleyi kendileri için en elverişli koşulların oluştuğunu düşündükleri anda terk de etmişlerdir. Örneğin Kolombiya’da M-19 adlı gerilla örgütü 1991’de silahlı mücadeleyi sona erdirerek, hükümetle “barış anlaşması” imzalamıştır.* Aynı şekilde revizyonist Komünist Partisi’nin, El Salvador’daki silahlı mücadelenin yönetimini ele geçirmesiyle birlikte “barış anlaşması” yapılmıştır.

Yine 1960’ların başında silahlı mücadele karan alan Venezüella Komünist Partisi, 1964 yılında “demokratik barış” kararıyla silahlı mücadeleyi terk etmiştir. Bu durumu Fidel Castro şöyle değerlendirmiştir:

“... Venezüella’da gerillalar, sık sık ateş-kes emri aldılar. Bu da zırdelilik! Savaş sırasında ateş-kes anlaşmasına boyun eğen bir gerilla, bozguna mahkum olmuş demektir...

Venezüella Komünist Partisi’nin liderleri bir ‘demokratik barış’tan söz etmeye başladılar.

Pek çok kişi soruyor: ‘Acaba bu demokratik barış da ne ola ki?’ Biz, Küba Devriminin liderleri de sorduk kendi kendimize: ‘Nedir bu demok-

ratik barış?’ Doğrusunu isterseniz pek bir şey anlayamadık. Gelgelelim anlamak da istiyorduk. Sonunda dayanamadık, bazı Venezüellalı liderlere sorduk: ‘Nedir bu demokratik barış?’ Öğrendik ki, o çok bilinen bir taktik ve manevra teorisiymiş: ‘Asla savaşı bırakmak değil. Yalnızca bir manevra. Hayır! Bu demokratik barış, yalnızca temelleri genişletmek, rejimi zayıflatıp, çökertip yerle bir etmek için bir manevradan başka bir şey değildir’.

... Barıştan söz etmek, ancak savaş kazanmış bir devrimci hareketin hakkıdır. Neden dersiniz, kamuoyu ve onların barış isteklerinin olanaklı olabilmesi için, ilk önce istibdat ve sömürünün bozguna uğratılması gereklidir. Ama savaşın yenilgiye yüz tuttuğu anda barıştan söz etmek, barış adına bozguna boyun eğmek demektir.”**

Gerek Marks-Engels’in saptamaları, gerek Fidel Castro’nun değerlendirmesi, proletaryanın devrimci örgütünün ilkelerini ortaya koyar ve stratejik mücadelesini yönetir. Bunun dışındaki her türlü silahlı mücadele, kaçınılmaz olarak bu mücadelenin temsil ettiği sınıfın sınıfsal özelliklerine göre şekillenir, buna göre yönetilir ve buna bağlı olarak evrilir.

Marksist-Leninist bir örgüt, dünyanın ve ülkenin içinde bulunduğu somut tarihsel koşulların somut tahlilini yaparak devrimin yolunu, stratejisini ve bu strateji çerçevesinde yürütülecek mücadelenin temel ilkelerini ve biçimlerini saptar. Doğru devrimci çizgi bir kez saptandı mıydı, artık tüm görev, bu çizginin doğru biçimde pratiğe uygulanması ve kararlı biçimde yürütülmesidir. Bu stratejik mücadelenin taktikleri ise, somut koşullara göre belirlenir. Lenin’in deyişiyle, somut koşullar 24 saatte değiştiğinde, taktikler de 24 saatte değişmelidir. Proletaryanın öncü örgütü stratejik düzeyde kararlı, taktik düzeyde esnek bir yapıya sahiptir.

Ancak belli bir toplumun belli tarihsel koşullarında ortaya çıkan sınıf ve sınıflar arasındaki güçler dengesinin objektif durumuna uygun olarak saptanan strateji ile

* M-19’un silahlı mücadeleyi terk ederek hükümetle “barış” anlaşması yapması, gerilla savaşları tarihinde özel bir yere sahiptir. 1990’da ilan edilen ateş-kes’le başlayan ve ardından M-19’un “demokratik açılım” adını verdiği silahlı örgütlenmenin tasfiye edilmesi süreci, M-19’un legal bir parti haline dönüşmesiyle sonuçlanmıştır. Ancak bu “demokratik açılım” sürecinde, M-19’un gerilla savaşı yürüttüğü dönemden kalma komutanlarının neredeyse tamamı öldürülmüştür. Bu tarihten itibaren M-19, “Demokratik İttifak” adıyla faaliyet yürüten “sosyal-demokrat” bir örgüt olmuştur. Seçimlerdeki oy oranı %6’yi aşamamıştır.

** Fidel Castro, 14 Mart 1967 tarihli konuşması.

“belli bir toplumda, tarihin belli bir anında o toplumdaki sınıflar ve güçler arasındaki kuvvet dengesinin objektif durumu”na, yani “politik konjonktür”e ya da “aktüel uğrak”a göre saptanan taktikler birbirine karşıtındığında, artık **taktik strateji haline dönüşür**. Dolayısıyla bir stratejik mücadelede ne kadar taktik ortaya çıkarsa, o kadar stratejiden söz edilmeye başlanılır. Böylece “stratejik” bir mücadele yürüttüğünü iddia eden örgüt, “tarihin belli bir anında” ortaya çıkan sınıflar ve güçler arasındaki “kuvvet dengesi”ndeki değişikliklere göre **strateji değiştirir**. Daha tam ifadeyle, taktikler stratejinin yerine ikame edilmiştir.

Strateji ile taktik, somut tarihsel koşullar ile somut güncel koşullar birbirine karşıtındığı, devrimin stratejik amaçları ile taktik amaçlarının birbirinin yerine ikame edildiği her durumda yenilgi kaçınılmazdır.

Savaşları ve savaş tarihini inceleyen herkesin kolayca görebileceği gibi, stratejik güçlerin hazırlanması ve düzenlenmesi, taktik güçlerin hazırlanması ve düzenlenmesinden çok daha farklı koşullara ve zamana gereksinme gösterir. **Stratejik güçler**, stratejik hedefe, belirlenmiş rotaya uygun olarak, belirli mücadeleler verildiği ölçüde ve belirli bir zamanda harekete geçmek üzere düzenlenir ve buna uygun olarak mücadelede yer alırlar. Bu stratejik güçleri, stratejide ortaya konulmuş mücadeleler verilmeksizin “hazır” bir güç olarak kabul edilerek taktik bir mücadelenin içine sokmak, bu güçleri üstesinden gelemeyecekleri görevlerle donatmak demektir. Yenilgiyi kaçınılmaz kılan, bu stratejik güçlerin mücadele kararlılığının yetersizliği değil, onların **taktik amaçlar** için kullanılmasıdır.*

Yine savaşların ve devrimlerin tarihinin gösterdiği diğer bir gerçek, “savaş hareketini durdurabilecek tek neden vardır ve bu neden taraflardan sadece biri için geçerlidir.” Clausewitz’in ifadesiyle, “İki taraf muharebe için silahlanmış ise, aralarında bir düşmanlık var demektir. Silahlarını elden

bırakmadıkça, yani aralarında bir banş akdetmedikçe, bu düşmanlık ister istemez sürecektir. Taraflardan biri ancak bir tek nedenle bu düşmanlığın etkisinden sıyrılabilir: o da harekete geçmek için daha uygun anı kollamaktır. Oysa, bu nedenin taraflardan sadece biri için geçerli olabileceği açıktır, çünkü diğeri için zorunlu olarak ters yönde bir etki yaratacaktır. Taraflardan birinin harekete geçmekte çıkan varsa, diğerrinin çıkan beklemekte olacaktır.”**

Hangi sınıf tarafından ve hangi sınıfsal çıkarlara uygun olarak yürütülüyor olursa olsun, yakın tarihin **tüm gerilla savaşlarında** ortaya çıkan en temel sorun “harekâtın durdurulması”na ilişkin olmuştur. İster hareketin temsil ettiği sınıfın çıkarlarının “azami ölçüde” gerçekleştiği düşünülerek, ister daha “avantajlı” bir durum yaratmak amacıyla olsun, her durumda gerilla savaşına ara verilmesi (ateş-kes gibi) iç ayrışmaları ve çatışmaları beraberinde getirmiştir. Bu da, güçlerinin bölünmesine yol açarak, savaşın kaybedilmesine neden olur.

Ancak IRA olayı tüm bu stratejik ve taktik konuların dışındadır.

IRA’nın “silahlı mücadeleyi terk etmesi” olayının doğru olarak anlaşılabilmesi için, öncelikle IRA’nın proletaryanın sınıf örgütlenmesi olmadığı, dolayısıyla da proletaryanın sınıf mücadelesini yürütmediği gerçeği gözönünde bulundurulmalıdır. Başta da belirttiğimiz gibi, bir örgütün silahlı mücadele yürütmesine bakarak o örgütü “devrimci” bir örgüt, yani proletarya devriminin bir örgütü olarak algılamak tümüyle yanlıştır.

IRA, İrlanda’nın bağımsızlığı için savaşan bir örgüt olarak ortaya çıkmıştır. Daha sonra “Serbest İrlanda” olarak özel statü verilen ve bugün İrlanda Cumhuriyeti olarak tanınan devletin ortaya çıkmasıyla birlikte IRA’nın bağımsızlık mücadelesi belli bir aşamaya gelmiştir. İrlanda adasının büyük bir bölümünün İrlanda Cumhuriyeti sınırları içinde olmasına karşın, Kuzey İrlanda İngiliz egemenliği altında kalmıştır. Bu aşamadan sonra IRA’nın mücadelesi, Kuzey İrlanda’nın İngiliz egemenliğinden kurtarılması ve İrlanda Cumhuriyeti’nin bir parçası haline gelmesini hedeflemiştir. Artık IRA, “İrlanda sorunu”nun değil, “Kuzey İr-

* Savaşların ve devrimlerin tarihi göstermiştir ki, bazı taktik hedefler **stratejik nitelik** kazanabilir. Böyle durumlarda yeterince hazır olmasalar da tüm stratejik güçler bu taktik hedefler için harekete geçirilir. Ancak sonuç taktik nitelikte değil, stratejik niteliktedir. Dolayısıyla ortaya çıkan zafer ya da yenilgi de stratejik nitelikte olur.

** Clausewitz, *Savaş Üzerine*, s. 56, May Yay.

landa sorunu”nun örgütü haline dönüşmüştür. Böylece IRA’nın mücadelesi “ulusal sorunu”dan “ulusal azınlık sorunu”na evrilmiştir. IRA, ister ulusal, ister ulusal azınlık hareketi olsun, her durumda “ulus” çerçevesinde yer alan tüm sınıfların ortak istemlerinin ifadesi olmuştur. Bu nedenle, IRA içinde “ulus” bünyesinde yer alan her sınıftan insanlar yer almaktadır. İçlerinde Marksist-Leninstler olduğu gibi, en gerici ve en bağnaz katolik rahipleri, ABD’deki İrlandalı kapitalistler de yer almaktadır. IRA, onların ortak istemlerini ifade ettiği sürece, onların tek örgütü olarak ortaya çıkmıştır. Zaman zaman Kuzey İrlanda proletaryasının ayrı örgütlenmesine gidilmişse de, bu örgütlenmeler uzun soluklu olamamıştır.

IRA, 1996 yılında İngiliz işgalcileriyle “ateş-kes” görüşmelerine başlaması ve ardından kısa süren bir ateş-kesin ilan edilmesiyle yeni bir evreye girmiştir. Bu yeni evrede, yeni çatışmalar ve yeni ateş-kesler yaşanmış, ancak her durumda “Kuzey İrlanda sorunu”nun İngiliz işgalcileriyle “görüşmeler yoluyla” çözümlenmesi yoluna gidilmiştir.

1999 yılında ilan edilen yeni ateş-kesle birlikte IRA’nın “siyasal kanadı Sinn Fein” aracılığıyla sürdürülen görüşmelerde varılan anlaşmalara uygun olarak seçimler yapılmış ve Kuzey İrlanda’da ortak parlamento oluşturulmuştur. Kurulan yeni Kuzey İrlanda hükümetinin temel görevi IRA’nın “silahsızlandırılması” olduğu için, tüm görüşmelerin temel konusu da bu olmuştur. Görüşmelerin “tıkandığı” nokta, IRA’nın “silahsızlanmayı” kabul etmemesinden değil, diğer politik taleplerin yerine getirilmesine paralel olarak “silahsızlanmaya” gideceğini ilan etmesidir. Yılların mücadelesinden edindikleri derslerle çok iyi bildikleri gibi, kendisini ve kitlesini bir kez silahsızlandırdı mıydı, istekleri yerine getirilmediğinde yeniden silahlandırmak o kadar kolay olmayacaktır. Bu nedenle IRA, önce politik taleplerin yerine getirilmesini, sonra “silahsızlandırma”nın gerçekleştirilmesini savunmuştur. Bu tutumu bir süre kendi kitlesi tarafından da desteklenmiştir. Ancak uzayan görüşmelerin yarattığı zaman içinde kitlelerin tutumu değişmeye başlamış, iç ve dış baskılar yoğunlaşmıştır.

2005 yılına girildiğinde IRA bir yol ayr-

mına gelmiştir. Ya eski tutumunu devam ettirecektir, ya da “silahsızlanmayı” kabul edecektir. IRA’nın “siyasal kanadı Sinn Fein”in sözcüsü Gerry Adams’ın Nisan 2005’de IRA’nın “silahsızlanmayı” kabul etmesi yönünde çağrı yapmasıyla birlikte “karar anı” gelmiştir.

Eski tutumunu sürdürmeye devam ettiği sürece, ortak istemlerini ifade ettiği ulusal ve sınıfsal kesimlerin “desteğini” kaybedeceği açıkça ortaya çıkmıştır. Özellikle ABD’deki “İrlanda lobisi”, IRA’nın “silahsızlandırılmayı” kabul etmemesi halinde tüm politik ve mali desteğini sona erdireceğini bizzat Ted Kennedy’nin ağzından ilan etmiştir.* Bu koşullarda, IRA birkaç ay süren “iç hesaplaşması” sonrasında, “her tür şiddet eylemine son verme” kararı almış ve böylece “silahsızlandırılmayı” kabul ettiğini ilan etmiştir.

IRA, İrlanda’nın kurtuluş mücadelesinin en kararlı ve en uzlaşmaz silahlı örgütü olarak, uzun ve onurlu bir tarihe sahiptir. Bu tarihe bakarak, bugün silahlı mücadeleyi bıraktığını açıklamasını yargılamak şüphesiz olanaklıdır. Ancak IRA’nın ulusal ve sınıfsal yapısı, içerdiği sınıf ittifakları bir yana bırakılarak, sadece onun kararlı ve uzlaşmaz mücadelesinin bir “uzlaşmayla”, dahası “uzlaşmaya boyun eğme”siyle sonuçlandırıldığına bakarak bir yargıya varmak yanlış olacaktır. “Kuzey İrlanda sorunu” IRA’nın “uzlaşmaya” boyun eğdirilmesiyle ve IRA’nın silahsızlandırılmasıyla ortadan kaldırılabilecek bir sorun değildir. Sorunun özünde yatan İngiliz sömürgeciliği ve İngiliz aristokrat ırkçılığı ortadan kaldıran sürece, yapılacak her türlü biçimsel değişikliklerin çözümünün bir başka döneme ertelenmesinden başka bir sonuç vermeyecektir. Ve o gün geldiğinde, yeni koşulların ve yeni sınıf ilişkilerinin üzerinde yükselen yeni bir IRA’nın ortaya çıkması kaçınılmaz olacaktır.

* “Sinn Fein, boynuna dolanmış IRA albatroslarıyla kendisini ayırmadığı sürece tam anlamıyla demokratik bir parti olamaz” diyen Massachusetts senatörü Ted Kennedy, IRA’nın “silahsızlandırılmayı” kabul etmemesini gerekçe göstererek, 15 Mart 2005’de Gerry Adams’la olan görüşmesini iptal etmiştir. Bu gelişmeden sonra, Gerry Adams 6 Nisan 2005’de IRA’ya “silahsızlandırılmayı” kabul etmesi çağrısını yapmıştır.

Aydın Doğan Nasıl “Yurtsever” Oldu?

Aydın Doğan'ın sahip olduğu holdinglerde aylardır hummalı bir faaliyet gözlenmektedir. Doğan “medya” holdingte birbiri ardına yapılan atamalar ve çıkartmalar sonucunda, M. Ali Birand gibi “kaşarlaşmış” yüzler “vitrin”e taşınırken, “kaşarlaşmış” bir başka yüz (Fatih Altaylı) soluğu Sabah gazetesinde aldı. Rivayetlere göre, Aydın Doğan CNN-Türk'ün içini boşaltırken, diğer yandan Kanal D'de yapılan yeni “atamalar” yeni bir “şeyler”in habercisiydi. Ancak “medya”nın “kulağı kesik” habercileri bu “yeni” haberin ne olduğuna ilişkin hiçbir yorumda bulunmuyordu. Kimisi “mesleki dayanışma” adına, kimisi bu yeni paylaşımından kendisine de bir pay düşeceği beklentisiyle “kulaklarını dikip” beklemeyi yeğlemiştir.

Aydın Doğan'ın “medya” holdinglerinde yaptığı değişikliğin ardından sahibi olduğu Petrol Ofisi “yeni vizyonu”yla tüketicinin karşısına çıktı.

Iddia büyüktü! Aydın Doğan holding, Petrol Ofisi aracılığıyla “enerji oyununun adını koymuş”tu: **Yurtsever benzin**.

Kendisini “reklam” uzmanı sanan Ali Atif Bir'e göre, Aydın Doğan “yurtsever benzin satıp vatani dışa bağımlı olmaktan kurtaran” kişi oluyordu. Bu “reklam” uzmanına bakılırsa, “Yurtsever konsepti”, PO için bulunmaz bir fırsattı. Dahası PO “stratejik düşünceye, algı haritasında doğru yere oynuyor”du.

Eğer bu “reklam uzmanı”nın sunuşundan yola çıkılacak olursa, Aydın Doğan ve

holdingleri “strateji” değiştirmiş görünmektedir. Sözkonusu olan petrol gibi “stratejik enerji” olunca, ister istemez Aydın Doğan holdingin “stratejik düşüncesi”, “global” boyutlar ortaya çıkarmaktadır.

Amerikan emperyalizminin Irak işgalinin arifesinde, Türkiye’de ve Kuzey Irak’ta konuşlandırılacak Amerikan işgal güçlerine benzin satma hesapları yapan Aydın Doğan ve holding yöneticilerinin, tüm “medya” güçlerini harekete geçirerek 1 Mart tezkeresini kabul ettirmeye çalıştığı anımsandığında, “stratejik düşünce”nin, Amerikan emperyalizminin petrol kaynaklarını işgalinden pay alma düşüncesi olduğu akla gelmektedir.*

Ama şimdi “Yurtsever konsepti” gündeme getirilmiştir. Bu durumda Amerikan emperyalizmiyle “işbirliği”ne dayanan “stra-

* 16 Mart 2003 tarihli gazetelerde şu haber yer almıştır:

“Savaşın yakıtı POAŞ’tan

Aydın Doğan Grubu’nun yüzde 50 ortağı olduğu Petrol Ofisi A.Ş. turnayı gözünden vurdu. Kuzey Irak’a cephe açılınca Amerikan Ordusu’nun kullanacağı akaryakıtın büyük bölümünü POAŞ sağlayacak.”

Bu haberle ilgili olarak POAŞ’ın İMKB’ye gönderdiği açıklamada şöyle denilmiştir:

“... olası Irak Harekâtı kapsamında ABD Silahlı Kuvvetleri, çeşitli konularda (taşıma ve üslerin modernizasyonu gibi) Türkiye’deki özel ve kamu kuruluşlarından hizmet temin edebilmek amacı ile görüşmeler yapmaktadır.

Bu çerçevede ABD Silahlı Kuvvetleri akaryakıt ihtiyacının bir kısmının karşılanması için çeşitli akaryakıt dağıtım şirketlerinden teklif istemiş olup, şirketimizce de istenen teklif için kotasyon verilmiştir.”

tejik düşünce” değişmiş görünmektedir.

Biraz geriye döndüğünde Doğan Holding’de “birşeyler” olduğu açıkça görülmektedir.

Anımsanacağı gibi, “özelleştirme” furçasında, “medya-siyaset” ilişkileri içinde “medya patronları” kamu bankalarını aralarında paylaşmışlardır. Sabah ve ATV sahibi Dinç Bilgin’in payına Etibank düşerken, Aydın Doğan’ın payına Dışbank düşmüştür.

Ancak Dinç Bilgin, Kasım 2000 “krizi”yle birlikte iflas etmiş ve ardından “banka hortumlamak”tan suçlu bulunmuştur. Aydın Doğan ise, Şubat 2001 kriziyle bile yıkılmamış, büyümesini sürdürmüştür. Dışbank’ı POAŞ izlemiş ve böylece “medya”cılıktan bankacılığa, bankacılıktan enerji sektörüne atlamıştır.

Ne olduysa olmuş, birden “büyüyen” Aydın Doğan “küçülmeye” karar vermiştir.

İlk yaptığı iş, Dışbank Hollanda’yı Cıngıllıoğlu’na satmak olmuştur. Ardından Dışbank’ın tamamının Foris Bank’a satışı gelmiştir. “Medya” manşetlerinde büyük övgüler düzülen bu satış sonucunda Aydın Doğan, net **1,1 milyar doları** cebine indirmiştir.

Ve bu yılın Haziran ayında Kanal D’nin %20 hissesi 150 milyon dolara Deutsche Bank’a satılmıştır.*

Böylece bir yıl içinde Aydın Doğan “mal varlığını” nakite çevirmiş ve yaklaşık 1,5 milyar dolarlık bir “likit”e sahip olmuştur.

Forbes’in “dünyanın en zengin 1000 kişisi” listesinde 1 milyar dolar servetiyle 620. sırada görünen Aydın Doğan’ın, bu satışlarla birlikte ilk 100’e girmesi bile mümkündür.

Kimilerine göre, Aydın Doğan “safra” atmıştı, elindeki nakitle Telekom ve Tüpraş “özelleştirmeleri”nden daha büyük bir pay alma peşindeydi. Bu nedenle hiç kimse Aydın Doğan’ın pılısını pırtısını toplayıp kaçmaya hazırlandığını iddia edemezdi. Zaten kaçacak adam “gözünden” belli olurdu. Oysa Aydın Doğan “memleketi” olan Kelkit’e “büyük yatırımlar” yapıyordu. O artık bir “yurtsever” olmuştu. Elindeki nakiti böylesine “yurtsever” işlerde kullanan birinin kaçma hazırlığı yaptığını kimse söyleye-

mezdi.

İşte bu “yurtsever stratejik düşünce”yle, “yurtsever benzin”, Temmuz sonunda piyasaya sunuldu. Artık o, bir “yurtsever”di. Öyle ki, Aydın Doğan’ın bu “yurtseverliği” bay %5 Ertuğrul Özkök’e bile bulaşmıştı. Aydın Doğan’ın Kelkit’teki “büyük yatırımları” sayesinde bay %5, “hayatında ilk kez” “şehit evine” gitmişti. O da, artık bir “yurtsever” sayılabilir.

Şimdi sorun, Aydın Doğan’ın bu yeni “yurtsever konsepti”nin hangi “stratejik düşünceye” dayandığı ve elindeki nakit parayı (ne yapacağı değil) ne yaptığıdır.

Görülen o ki, Aydın Doğan’ın “stratejik düşüncesi”, ülkede yükselen “milliyetçilik” dalgasını yeni bir sıçrama tahtası olarak kullanmak ve bu yolla “nurlu ufuklar”dan bir başka “ülkü”ye perende atmaktan ibarettir. Bir bakıma aslına rücu etmektedir. Tek farkla ki, bir süre soluklanmaya çalıştığı “nurlu ufuklar”ın “ılımlı” cemaatinin “şefkatli kolları” yavaş yavaş sıkılmaya başlamıştır. AB propagandisliği ve “AB emperyalizmi”nin işbirlikçiliğine soyunmak da artık pek kârlı ve “stratejik” görünmemektedir.

Bugün Aydın Doğan’ın yapmaya çalıştığı, “banka hortumlamak”tan suçlanarak tüm mal varlığına el konulmasını engellemeye çalışmak ve bunu engelleyemediği koşullarda mal varlığını bugünden nakite çevirerek sağlama almaktan ibarettir.

Güngör Uras’ın sıkça uyardığı gibi, “ılımlı islam” hükümetiyle birlikte “kartlar yeniden karılmış ve yeniden dağıtılmaya başlanmıştır”. Bir dönemin “özelleştirme” furçasıyla kamu kuruluşlarının yağmalanmasıyla elde edilmiş zenginlikler, şimdi el değiştirmektedir. Aydın Doğan’ın korkusu, sıranın kendisine geldiğidir. İşte bu “stratejik düşünce”yle, bir yandan nakite geçerken, diğer yandan “yurtsever” imajıyla kendini korumaya çalışmaktadır.

“Yurtsever konsepti” özenle seçilmiştir. PO aracılığıyla “vatansever”lik değil, “yurtseverlik” öne çıkartılmaktadır. Bu yolla, sadece “milliyetçi” kesimler değil, aynı zamanda “sol” kesimler de Aydın Doğan’ın koltuk değneği olmaya adaydır. Aydın Doğan’ın “stratejik düşüncesi”nde, stratejik yedekler bu şekilde ortaya çıkarken, stratejinin temel gücü, nakit paradır.

Diğer yandan Aydın Doğan bir “işadamı”dır. Her işadamı gibi, “işini yapar”. Şim-

* Her ne kadar bu satışın RTÜK nedeniyle “karşılıklı anlaşmayla iptal” edildiği ilan edilmişse de, söz konusu olan sadece “yasal bazı engeller”dir.

dilik elinde biraz “medya” kuruluşu ve PO vardır. Dolayısıyla bunlarla “iş” yapmayı da sürdürecektir. “Enerji oyununun adını koyan” PO ortaya çıktığında, “milliyetçi” cennahtan PKK’ye karşı mücadelenin yeni taktikleri üretilmeye başlanmıştır.

Bu “yeni taktik”e göre yapılması gereken tek şey, Habur kapısının kapatılması ve bu yolla Kuzey Irak’la olan her türlü ticaretin (özellikle mazot ticaretinin) sona erdirilmesidir. Böylece Kuzey Irak Kürt yönetimi büyük bir gelir kapısından mahrum kalacağı için, PKK’nin Kuzey Irak’ta “barınmasına” izin vermeyecektir. Öte yandan Türkiye üzerinden lojistik sağlayan ABD de Habur’un kapatılmasıyla birlikte “hizaya” gelecektir.

Bu “milliyetçi” taktikler uygulandığında istenilen sonuçların ortaya çıkıp çıkmayacağı bilinemese de, Habur üzerinden ülkeye giren “kaçak mazot”ta büyük bir azalma olacağı kesindir. Kaçak mazot ticaretinin durmasından kârlı çıkacak olan ise, hiç şüphesiz petrol dağıtım şirketleri olacaktır. Amerikan emperyalizminin Irak işgalinin ilk günlerinde “komşuda pişer bana da düşer” diyen Aydın Doğan, şimdi “kendin pişir kendin ye” ile tanımlanan “yurtsever”liğe geçiş yapmıştır.

Tüm bu “stratejik düşünce”ler ve buna bağlı “yurtsever konsepti”, kendi yanında istihdam ettiği eski “solcu” danışmanların engin bilgi ve irfanlarının ürünleridir. Reina’da “yeni-sömürgecilik muhabbeti” yapan bu danışman kadrosu, AB’den umudu kesmiş, yabancı sermayenin artık işbirlikçi-

ye ihtiyaç duymaz hale geldiğini algılamaya başlamışlardır. Amerikan emperyalizmi ile “stratejik ortaklık”ın da işe yaramadığını hissetmektedirler. Bu durumda tek yol “sine-i millete dönmek”tir. Ama unuttukları tek şey, paranın dini olmadığı gibi, milletin de olmadığıdır. Anımsayamadıkları ise, “millet”le yola çıkanların ancak “milliyetçilik”e ulaşabileceğidir. Milliyetçiliğin yolu ise, yurtseverliğin tam karşıtına çıkar.*

Dün dini politikaya alet edenlerden, kişisel çıkarları için dini kullananlardan söz edilirken, şimdi “vatan, millet, Sakarya” yetmezmiş gibi, “yurtseverlik” de politikanın ve kişisel çıkarların hizmetine sunulmuştur.

Belki de Aydın Doğan ve hempalarının** hiç de “kötü” niyetleri yoktur! Onlar belki de, ülkenin “makus talihini” yenerek, ülkenin ilk “milli burjuvası” olmaya karar vermişlerdir! Belki de, eski dönemin anti-emperyalist “milli” burjuvaları gibi milliyetçi olmaktansa, “yurtsever” olarak “ulusal burjuva” diye anılmak istemektedirler. Kim bilebilir ki!

Şüphesiz bu bir bilmece değildir.

Popüler ifadeyle “medya-siyaset-mafya” ilişkisi çerçevesinde varolmuş, kökeninde 12 Eylül askeri darbesi yatan bir holdingin, 12 Mart holdinglerinin kaderini paylaşacağı kesindir. Bütün sorun “misyon”unu tamamlayıp tamamlamadığıdır. “Misyon”unu tamamlamış hiç bir şey, kendi kendine uydurduğu yeni “misyonlar”la varlığını uzun süre devam ettiremez.

Bu da işbirlikçilerin tarihinin küçük bir dersidir.

* Kürt milliyetçiliğinin kendisini “yurtsever” olarak tanımladığı düşünülecek olursa, bunun da fazlaca önemi yoktur.

** Hempalar sözcüğünün anlamını bilmeyenler için belirtelim ki, TDK sözlüğünde “hempa”nın karşılığı, “kötü işlerde aynı amaçla ve birlikte hareket eden kişi, ayakdaş” olarak verilmektedir.

İnternet Adresi:

www.kurtuluscephesi.com

www.kurtuluscephesi.org

www.kurtuluscephesi.net

E-Posta Adresi:

kurcephe@kurtuluscephesi.org

erisyayinlari@kurtuluscephesi.org

- MAHİR ÇAYAN : KESİNTİSİZ DEVRİM II-III
THKP-C/HDÖ : TÜRKİYE DEVRİMİNİN ACİL SORUNLARI-I
İLKER AKMAN: MEVCUT DURUM VE DEVRİMCİ TAKTİĞİMİZ
THKP-C/HDÖ : OLİGARŞİ NEDİR?
THKP-C/HDÖ : MARKSİZM-LENİNİZM BİR DOĞMA DEĞİL, EYLEM KILAVUZUDUR-III
THKP-C/HDÖ : THKP-C/HDÖ VE 15 YIL
THKP-C/HDÖ : POLİTİKLEŞMİŞ ASKERİ SAVAŞ STRATEJİSİ VE DEVRİMCİ TAKTİĞİMİZ
THKP-C/HDÖ : GRAMSCİ ÜZERİNE
THKP-C/HDÖ : REVİZYONİZMİN REVİZYONU
THKP-C/HDÖ : ULUSAL SORUN ÜZERİNE
THKP-C/HDÖ : “BDS”: BİR PRAGMATİK SAPMA
THKP-C/HDÖ : “YENİ” OPORTÜNİZM ÜZERİNE
THKP-C/HDÖ : ZAFER BİZİM OLACAKTIR! [Ankara Davası Savunması]
THKP-C/HDÖ : DEVRİM PROGRAMLARI
THKP-C/HDÖ : RUS DEVRİMİNDEN ÇIKAN DERSLER
THKP-C/HDÖ : ESKİ BİR GERİLLANIN “EMEK”İ
THKP-C/HDÖ : PASS VE “YENİ ÇÖZÜM”ÜN FIRSATÇILIĞI

DEVİRİMCİ MARŞLAR VE EZGİLER

DÜNYADA VE TÜRKİYE’DE EKONOMİK BUNALIM [Kurtuluş Cephesi Seçmeler-I]

LAİKLİK VE ŞERİATÇILIK ÜZERİNE [Kurtuluş Cephesi Seçmeler-II]

